

सक्तसंचयः

॥३०॥

माणसत्तं, कुलं पवित्रं तह अज्जखितं । तत्तं सुणिता सुगुरुहि वुत्तं, तुअं पमायायरणं न जुत्तं ॥६७॥ बालत्तणं खिड्डपरो गमेइ,
तारुणए मोगसुखे रमेई । अरत्तणे कायबलं वमेई, मूढो मुहा कालमइक्कमेइ ॥६८॥ लहुत्तणाओ वि न जेण पुन्नं, सअज्जियं सअव-
गुणोहपुन्नं । अरत्तणे तस्स य नावयासो, अममस्म जत्थ तिथ जरापयासो ॥६९॥ पुविं कयं जं सुकयं उदारं, पत्तं नरत्तं नणु तेण
सारं । करेसि नो इत्थ जया सुकम्मं, कहं सुहं जीव लहेसि रम्मं ॥७०॥ तवेण पक्खालियकम्मलेवो, अन्नो जिणिंदाउ न कोइ देवो ।
गुरु सुसाह जियरायवुत्तं, तत्तं च समत्तमिमं निरुत्तं ॥७१॥ पसत्थलेसं पकरंति चित्तं, जे सत्तखित्तसु ववंति वित्तं । छिंदंति
निम्मोहमणा ममत्तं, कुणंति ते जम्ममिमं पवित्रं ॥७२॥ पठित्तु एयं उअएससत्तरिं, मुणंति चित्ते परमत्थवित्थरं । तरित्तु ते दुक्ख-
भरं सुदुत्तरं, खेमेण पावंति सुहं अणुत्तरं ॥७३॥

इत्युपदेशसप्ततिका समाप्ता

लुद्धा, मुद्धाण तेसिं सुगई निसिद्धा ॥५२॥ अईव दुट्टा विसया विसाओ, पच्छा भवे जेहि महाविसाओ । जेहि पया हुंति परव्व-
 साओ, न सेवणिज्जा खलु ते रसाओ ॥५३॥ तित्थंकराणं निउणा पमाणं, कुणंति जे उड्डिय चित्तमाणं । सव्वं पि तेसिं किरिया-
 विहाणं, संजायई दुक्खसहससताणं ॥५४॥ अच्चंतपावोदयसंभवाओ, जे भीरुणो भव्वगणा भवाओ । तेसिं सुहाणं सुलहो उवाओ,
 नो संभविज्जा भवसन्निवाओ ॥५५॥ धणं च धन्नं रयणं सुवन्नं, तारुणरूवाह जमिस्थ अन्नं । विज्जु व्व सव्वं चवलं खु एयं,
 यरेह भव्वा हियए विवेयं ॥५६॥ पुत्ता कलत्ताणि य वंधुमित्ता, कुडुंविणो च्चव इहेगचित्ता । आउक्खए पाववसा समेए, न रक्ख-
 णत्थं पभवंति एए ॥५७॥ जेसिं मणे पावमई निविट्ठा, निव्वाहवित्ती पुण संकिलिट्ठा । कयाउवि ते हुंति न हिट्ठदुट्ठा, सव्वत्थ
 पावंति दुट्ठाइ दुट्ठा ॥५८॥ वन्नं वयंता जिणचेइयाणं, संवस्स धम्मपायरियाइयाणं । कुणंति भव्वा सुलहं सुवोहिं, अवन्नवाएण पुणो
 अवोहिं ॥५९॥ अन्नानाया दोसवसाणुमावा, मुणंति तत्तं न हु किं पि पावा । श्रवंति ते दुक्खदरिहदीणा, परम्मि लोए सुइ विप्प-
 हीणा ॥६०॥ पुण्णोदणं नणु कोइ जीवो, भिसं समुज्जोइयनाणदीवो । मोहंधयारप्पसरं दलित्ता, पिच्छेइ निव्वाणपहं पइत्ता ॥६१॥
 तत्थंतराया वहवे पसिद्धा, कोट्टाहणो वेरिणा विरुद्धा (समिद्धा) । हरंति ते धम्मधणं छलेणं, को निज्जिणेई नणु ते वलेणं ॥६२॥
 पावाइ पावा परिसेवमाणा, धम्मं जिणुहिट्ठमयाणमाणा । अन्नाणकट्टेहि कयाभिमाणा, खिवंति अप्पं नरए अयाणा ॥६३॥ न जाइ-
 गव्वं हिययम्मि कज्जा, कुलाभिमाणं पुण नो वहिज्जा । रूवं नवं इस्सरियं अउव्वं, लद्ध सुवुद्धी न यरिज्ज गव्वं ॥६४॥ अहं खु
 लोए वलवं तवस्सी, सुयाहिओ वा अहयं जसंसी । लाभेउवि संते मुइओ न हुज्जा, तद्वप्पणो उक्करिसं न कुज्जा ॥६५॥ वालग्गमिच्चो-
 उवि न सो पएसो, जत्थोवइन्नो भुवणम्मि एसो । जीवो सप्पावज्जियपावलेसो, न पाविओ कत्थ य सुक्खलेसो ॥६६॥ सुइछहं पाविय

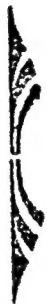
पि क्रया निसिद्धं ॥३७॥ दन्वाणुर्वं विरइज वेसं, कुजा न अन्नस्स घरे पवेसं । साहणऽसाहण तथा विसेसं, जाणिज्ज जंपिज्ज न दोसलेसं ॥३८॥ भत्तिं गुरुणं हियए धरित्ता, सिविलज्ज नाणं विणयं करित्ता । अत्थं वियारिज्ज मईहं सम्मं, सुणी सुणिज्जा दसभे-
यधम्मं ॥३९॥ हासाइल्लकं परिवज्जियव्वं, ल्लकं वयाणं तह सज्जियव्वं । पंचप्पमाया न हु सेवियव्वा, पंचंतरायाऽवि निवारियव्वा ॥
॥४०॥ साहम्मियाणं बहुमाणदाणं, भत्तीह अपिज्ज तहऽन्नपाणं । वज्जिज्ज रिद्धीह तथा नियाणं, एयं चरितं सुक्यस्स ठाणं ॥४१॥
अहिंसणं सव्वजियाण धम्मो, तेसिं विणासो परमो अहम्मो । सुणित्तु एवं बहुपाणिघाओ, विवज्जियव्वो कयपच्चवाओ ॥४२॥ कोहेण
लोहेण तथा भएणं, हासेण राजेण य मच्छरेणं । भासं सुसं नेव उदाहरिज्जा, जा पच्चयं लोयगयं हरिज्जा ॥४३॥ असाहुलोएण य
जं पवच्चं, वुहो न गिणिहज्ज धणं अदिच्चं । अंगीकए जम्मि इहेव दुक्खं, लहइ लहुं नेव कयाइ सुक्ख ॥४४॥ समायरं वा अवरस्स
जायं, मन्निज्ज छिदिज्ज जणाववायं । जे अन्नकंतासु नरा पसत्ता, ते झत्ति दुक्खाइ इहेव पत्ता ॥४५॥ जे पावकारीणि परिग्गहाणि,
मेलंति अच्चतदुहावहाणि । तेसिं कहं हुंति जए मुहाणि, सया भविस्संति महादुहाणि ॥४६॥ सइं सुणित्ता महुरं अणिट्ठं, करिज्ज
चिच्चं न हु तुट्ठस्सइं । रसम्मि गीयस्स सया सरंगो, अकालमच्चुं लहई कुरंगो ॥४७॥ पासित्तु रूवं रमणीण रम्मं, मणम्मि कुजा न
कयाऽवि पिम्मं । पर्हवमज्जे पडई पयंगो, रूवाणुरत्तो हवई अणंगो ॥४८॥ जलम्मि मीणो रसणारसेणं, विमोहिओ नो गाहिओ भ-
एणं । पावाउ पावेइ स तालुवेहं, रसाणुराओ इय दुक्खणेहं ॥४९॥ गइंदकुंभत्थलंगंछुद्धो, इंदिदिरो वाणरसेण निद्धो । हहा मुहा
मच्चुमुहं उवेई, को गंधागिद्धिं हियए वहेई ॥५०॥ फासिदियं जो न हु निग्गहेई, सो वंधणं मुद्धमई लहेई । दण्डुधुरंगो जह सो
करिदो, खिवेइ अप्पं वसणम्मि मंदो ॥५१॥ इक्कोऽवि इक्को विसओ उदिन्नो, दुक्खं असंखं दलई पवन्नो । जे सव्वहा पंचसु तेसु

च्छएणं । संसारमाहिंसि वोरदुक्खं, कयाऽपि पावेसि न मोक्खसुक्खं ॥२३॥ कुमणसंसग्गविलगगुद्धी, जो बुद्धाह सुद्धमर्ह न
 थिद्धी । तस्सेव एसो परमो अलहो, अंगीकओ जेण जणप्पवाहो ॥२४॥ छजीवकाए परिकिखळणं, सम्मं च मिच्छं सुपरिकिख-
 ङ्गणं । सिद्धंतअत्थं पुण सिक्खिखळणं, सुही जर्ह दोह जयम्मि नूणं ॥२५॥ इमे चहज्जंति जया कसाया, तया गया चित्तगया वि-
 साया । पसंतभावं नु लहिज चित्तं, ततो भवे धम्मपहे थिरत्तं ॥२६॥ धणं च धन्नं च बहुप्पयारं, कुट्टं(डं)वसेयंऽपि धुवं अमारं ।
 जाणित्तु धम्मं कुरु सक्खवारं, जओ लहिजा लहु दुक्खपारं ॥२७॥ असासएत्तं विसएत्तु सज्जो, जो सुद्धमर्ह मिच्छपहे अणज्जो । सो
 चंदणं रक्खकए दहिजा, चित्तामणिं कायकए भमिजा ॥२८॥ पूया जिणाणं सुणुरूण सेवणं, धम्मक्खराणं सवणं वियारणं । तवो-
 विहाणं तह दानदापणं, सुसावयाणं बहुपुत्तभायणं ॥२९॥ कोहाइया सोलस जे कसाया, पच्चक्खरूवा नए ते पिसाया । छलंति ने
 लोयमिमं सम्मगं, दुक्खं सम्पयंति तहा उदण्णं ॥३०॥ परोपहासं न नहिं पि कुज्जा, लहुत्तणं जेण जणो लहिजा । परस्स दोसेत्तु
 मणं न दिज्जा, धीमं नरो धम्मधुरं धरिज्जा ॥३१॥ जिणिंदसिद्धारियवेइयाणं, संवस्स धम्मस्स तहा गुरूणं । सुयस्सुवज्झापयुद्धंस-
 पोसु, दसण्हमेसिं विणयं करेत्तु ॥३२॥ क्ये मणानं पि हु तिक्खरोसो, न धारियव्वो कयपावपोसो । जओ भवे पुब्बजलस्स सोसो,
 संपज्जए कस्सऽपि नेव तोसो ॥३३॥ महारिसीणं अरिणा समाणो, न आणियव्वो हिययारिम माणो । धम्मं अहम्मं च त्रियाणमाणो,
 हुज्जा जणो जेण जज्जोवमाणो ॥३४॥ सुसाहुक्कगस्स मणे अमाया, निसेहियव्वा सययं पि माया । समग्गलोयाणऽपि जा विमाया-
 समा समुप्पाइयसुप्पमाया ॥३५॥ जेणं भवे वंजुज्जणे विरोहो, विवहुए रज्जधणम्मि मोहो । जो जंपिओ पावतरुप्परोहो, न सेवियव्वो
 विसमो स लोहो ॥३६॥ जणो सुणिच्चा नए जाह दुक्खं, तं जंपियव्वं वयणं न तिकखं । इहं परथावि य जं विरुद्धं, न किज्जए तं

धर्मस्स मज्जं पयडं कहंति, संसारपारं नणु ते लहंति ॥८॥ भासिजए नेव असच्चमासा, न किजए भोगसुहे पिवासा । खंडिजए नेव धर्मस्स आसा, धम्मो य किंती इय सप्पयासा ॥९॥ दुरंतमिच्छत्तमहंघयारे, परिफुरंतम्मि सुदुन्निवारे । न सुद्धमग्गाड चलति जे य, सलाहणिज्जा तिजयम्मि ते य ॥१०॥ असारसंसारसुहाण कज्जे, जो रज्जई पावमई अवज्जे । अप्पाणमेसो खिक्खई किलेसे, सग्गापवग्गाण कहं सुहं से ॥११॥ नरिंददेवसरप्पइयाणं, पूयं कुणंतो जिणचेइयाणं । दव्वेण भावेण सुहं चिणेइ, मिच्छत्तमोहं तह निज्जिणेइ ॥१२॥ दुक्खं सुतिकखं नरए सहित्ता, पंचिंदियत्तं पुण जो लहित्ता । पमायसेवाइ गमिज्ज कालं, सो लंविही नो गुरुमो हजालं ॥१३॥ तवोवहाणाइ करित्तु पुव्वं, कया गुरुणं च पणामपुव्वं । सुत्तं च अत्थं सहुरस्सरेणं, अहं पढिस्सं महायायरेणं ॥१४॥ कम्मदुवाहीहरणोसहाणि, सामाइयावस्सयपोसहाणि । सिद्धंतपन्नत्तविहाणपुव्वं, अहं करिस्सं विणयाइ सव्वं ॥१५॥ आणं गुरुणं सि- रसा वहिस्सं, सुत्तथसिक्खं विउलं लहिस्सं । कोहं विरोहं सयलं चइस्सं, कया अहं मइवमायरिस्सं ॥१६॥ सम्मत्तमूलापि अणु- व्वयाणि, अहं धरिस्सामि सुहावहाणि । तओ पुणो पंचमहव्वयाणं, भरं वहिस्सामि सुदुव्वहाणं ॥१७॥ एवं कुणंताण मणोरहाणि, धम्मस्स निव्वणपहे रहाणि । पुव्वज्जणं होइ सुसावयाणं, साहूण वा तत्तविसारायाणं ॥१८॥ हवंति जे सुत्तविरुद्धमासगा, न ते वरं सुट्ठुवि कट्टुकारगा । सच्छंदचारी समए परूविया, तहंसणिच्छावि अईव पाविया ॥१९॥ अहकमिच्चा जिणरायआणं, तवंति तिव्वं तवमप्पमाणं । पढंति नाणं तह दित्ति दाणं, सव्वं पि तेसिं कयमप्पमाणं ॥२०॥ जिणाण जे आणरया सयाडवि, न लज्जई पावमई कयाडवि । तेसिं तवेणंओपि विणा विसुद्धी, कम्मक्खएणं च हविज्ज सिद्धी ॥२१॥ बहुस्सुयाणं सरणं गुरुणं, आगम्म निच्चं गुणसा- नाराणं । पुच्छिज्ज अत्थं तह सुक्खमग्गं, धम्मं वियाणित्तु चरिज्ज जुग्गं ॥२२॥ तुम्मं अगीयत्थनिसेवणेणं, मा जीव भईं मुण नि-

चूर्णीकृत्य पराक्रमान् यणिमयं सत्तमं सुरः क्रीडया, मेरौ सन्नलिका समीरयन्नतः क्षिप्त्वा रजो दिक्षु चैव ।
 स्तम्भं हैः परमाणुभिः सुमिलितैः कुर्यात्त चेत्पूर्ववत्, अष्टौ मर्त्यभवात्तथाप्यसुकृती भूयस्त्वमाप्नोति न ॥१०॥
 “पुण्यैरवाप्यते लक्ष्मीः, पुण्येनैव महोज्जतिः । पुण्येन मानवो देहो-दुर्लभः स्वर्णिणामहो ? ॥११॥”

॥ श्री उपदेशसप्ततिका मूलम् ॥

तित्थंकराणं चरणाभिविंदं, नमिस्तु नीसेसमुद्राण कंदं । मूढोऽवि भासेमि हिओवएसं, सुणेह भव्वा सुकयपवेसं ॥१॥ सेविज्ज
 सव्वन्तुमयं विसालं, पालिज्ज सीलं पुण सव्वकालं । न दिज्जए कस्स वि कूडञ्जालं, छिदिज्ज एवं भवदुक्खजालं ॥२॥ पयासिपव्वं
 न परस्स छिदं, कम्मं करिज्जा न कयाऽवि रुदं । मित्तेण तुल्लं च गणिज्ज खुदं, जेण भविज्जा तुह जीव भदं ॥३॥ रोगेहि सोणेहि न
 जाव देहं, पीडिज्जए वाहिसहस्स नेहं । तावुज्जया धम्मपहे रमेह, बुहा मुहा मा दियहे गयेह ॥४॥ जया उदिण्णो नणु वोऽवि
 वाही, तया पणट्ठा मणसो समाही । तीए विणा धम्ममसदं वसिज्जा, चित्ते कदं दुक्खभरं तरिज्जा ॥५॥ विरत्तच्चित्तसा सयाऽवि सुक्खं,
 रागाणुरत्तस्स अहं व दुक्खं । एवं सुणिच्चा परमं हि तत्तं, नीरागमगमिस्स धरेह चित्तं ॥६॥ परिग्गहारंभभरं करंति, अदत्तमवस्स
 धणं हरंति । धम्मं जिणुत्तं न समापरंति, भवन्नवं ते कहमुत्तरंति ॥७॥ आणं जिण्णाणं सिरसा वहंति, घोरोवसग्गाह तहा सहंति ।

ब्रह्मा काऽपि पुरा समस्तभरतक्षेत्रस्य धान्यावलिं, पिण्डीकृत्य च तत्र सर्पपूजाम् शिवश्राद्धक्रेनोन्मिताम् ।
प्रत्येकं हि पृथक्करोति किल सा सर्वाणि चानानि चेद्, अष्टो मर्त्यभवात्तथाप्यसुकृती भूयस्तमाप्नोति न ॥३॥
सिद्धयूतकलावलद्वनिजनं जित्वाथ हेष्ठां भै-श्राणक्येन नृपस्य कोशनिवहः पूर्णीकृतो हेलया ।

दैवादाढ्यजनेन तेन स पुनर्जीयेत मग्नी क्वचिद्, अष्टो मर्त्यभवात्तथाप्यसुकृती भूयस्तमाप्नोति न ॥४॥
रतान्याढ्यसुतैर्वितीर्य वणिजां देशान्तरादीयुषां, पश्चात्तापवशेन तानि पुनरादातुं कृतोपक्रमैः ।

लभ्यन्ते निखिलानि दुर्धटमिदं दैवाद् घटेत्तत्कचिद्, अष्टो मर्त्यभवात्तथाप्यसुकृती भूयस्तमाप्नोति न ॥५॥
स्वप्ने कर्षाटिकेन रात्रिविगमे श्रीमूलदेवेन च, प्रेक्षयेन्तुं सकलं कुनिर्णयवशादल्पं फलं प्राप्य च ।

स्वप्नस्तेन पुनः स तत्र शयितेनालोक्यते कुत्रचिद्, अष्टो मर्त्यभवात्तथाप्यसुकृती भूयस्तमाप्नोति न ॥६॥
राधाया वदनादथः क्रमवशाच्चक्राणि चत्वार्यपि, आभ्यन्तीह विपर्ययेण तदथो धन्वी स्थितोऽवाङ्मुखः ।

तस्या वामकनीनिकाभिषुषुखेनैवाशु विध्यत्यहो, अष्टो मर्त्यभवात्तथाप्यसुकृती भूयस्तमाप्नोति न ॥७॥
द्रष्टुं कोऽपि हि कच्छपो ब्रह्मुखे योगालवन्यच्च्युते, पूर्णेन्दुं मुदितः कुटुम्बमिह तं द्रष्टुं समानीतवान् ।

योगेले भिलिते कदापि स पुनश्चन्द्रं समालोक्यते, अष्टो मर्त्यभवात्तथाप्यसुकृती भूयस्तमाप्नोति न ॥८॥
शम्भ्या पूर्वपयोनिधौ निपतिता अष्टं युगं पश्चिमा, -रभोधौ दुर्धरवीचिप्रियश्च सुचिरान्तसंयोजितं तद्द्वयम् ।

सा शम्भ्या प्रविशेद्युगास्य विवरे तस्य स्वयं कापि चेद्, अष्टो मर्त्यभवात्तथाप्यसुकृती भूयस्तमाप्नोति न ॥९॥

ता जीव ! संपयं चिय जिणधम्मो उज्जमं तुमं कुणसु । मा चिन्तामणि सम्मं मणुयत्तं निष्फलं पेसु ॥२१॥
ता मा कुणसु कसाए इंदियवसणोय मा तुमं होसु । देविंदसाहुमहियं सिवसुक्खं जेण पावहिंसि ॥२२॥

॥ इति दैराग्यकुलकं समाप्तम् ॥

मनुष्यभवदुर्लभतायां दृष्टान्तः

धर्मशास्त्रविनोदेन, कालो गच्छति धीमताम् । व्यसनेन च सूर्याणि, निद्रया कलहेन च ॥१॥

सुविदितमेतत्सुख सर्वेषां विदुषां श्रीमदहंतां सुखक्रमलेभ्यो विनिर्गतानि श्रीमद्भिश्च गणधरवरै रचितानि द्वादशाङ्ग्यादि-
धर्मशास्त्राणि जगज्जनपावकानि सुप्रसिद्धानीति, तानि वेदितुं शिष्यितुं च मानवा एव समर्था भवन्ति, मानवरवं च दशदृष्टान्तैरतीव
दुर्लभं निगद्यते । तद्यथा—

“विप्रः प्रार्थितवान् प्रसन्नमनसः श्रीब्रह्मदत्तात्पुरा, क्षेत्रेऽस्मिन् भरतेऽखिले प्रतिगृहं मे भोजनं दापय ।
इत्थं लब्धवरौऽथ तेष्वपि कदाप्यश्नात्यहो द्विः स चेद्, अष्टौ मर्त्यभवात्तथाप्यसुकृती भूयस्तमाप्नोति न ॥१॥
स्त्वभ्यानां हि सहस्रमष्टसहितं प्रत्येकमष्टोत्तरं, कोणानां शतमेष्टु तानपि जयन् द्युतेऽथ शतसंख्यया ।
साम्राज्यं जनक्रातुतः स लभते स्वाच्चेदिदं दुर्वटं, अष्टौ मर्त्यभवात्तथाप्यसुकृती भूयस्तमाप्नोति न ॥२॥

श्रुता य दिव्यभोगा सुरेसु असुरेसु तहय मणुएसु । न य जीव ! तुझ तिची जलणस्सव कढनियरेहिं ॥७॥
जह संझाए सउणाण संगमो जह पहे य पहियाणं । सयणाणं संजोगो तहेव खणभंगुरो जीव ! ॥८॥
पियमाइमाइभइणीभज्जापुत्तत्तणेवि सन्वेवि । सत्ता अणंतवारं जाया सन्वेसिं जीवाणं ॥९॥
ता तेसिं पडिवंधं उवरि मा तं करेसु रे जीव ! । पडिवंधं कुणमाणो इहयं चिय दुक्खिओ भमिसि ॥१०॥
जाया तरुणी आभरणवज्जिया पाढिओ न मे तणओ । धूया नो परिणीया भइणी नो भत्तणो गमिया ॥११॥
थोवो विहवो संपइ वट्ठई य रिणं बहुव्वओ गेहे । एवं चिंतासंतावटुमिओ दुःखमणुहवसि ॥१२॥
काळणवि पावाइं जो अरथो संचिओ तए जीव । सो तेसिं सयणाणं सन्वेसिं होइ उवओगी ॥१३॥
जं पुण असुहं कम्मं इक्कुचिय जीव तं समणुहवसि । न य ते सयणा सरणं कुगइए गच्छमाणस्स ॥१४॥
कोहेणं माणेणं मायालोभेहिं रागदोसेहिं । भवरंगओ सुहरं नहुव्व नच्चाविओ तसि ॥१५॥
पंचेहिं इंदिएहिं मणवयकाएहिं दुट्ठजोगेहिं । बहुसो दारुणरूवं दुक्खं पत्तं तए जीव ! ॥१६॥
ता एअत्ताळणं संसारसायरं तुमं जीव ! । सयलसुहकारणम्मि जिणधम्मं आयरं कुणसु ॥१७॥
जाव न इंदियहाणी जाव न जरक्खसी परिफुरइ । जाव न रोगवियारो जाव न मच्चू समुल्लियइ ॥१८॥
जह गेहम्मि पलित्ते क्वं खणियं न सक्कई कोवि । तह संपत्ते मरणे वग्गो कह कीरए जीव ॥१९॥
पत्तम्मि मरणसमए डड्ढासि सोअग्गिणा तुमं जीव । वगुणपडिओव मओ संवट्टिमिउ जहवि पक्खी ॥२०॥

अवन्धूनां बन्धुः सुहृदसुहृदां सम्यगगदो, गदाचिक्कान्तानां धनमधनभावात्तमनसाम् । अनाथानां नाथो गुणविरहितानां गुणनिधिः,
जयत्येको धर्मः परमिह हितत्रातजनकः ॥९॥ अर्हता कथितो धर्मः, सत्योज्यमिति भावयन् । सर्वसम्पत्करे धर्मे, धीमान् दृढवरो
भवेत् ॥१०॥१२॥ एकामप्यमलामिमासु सततं यो भावयेद्भावनां, भव्यः सोऽपि निहन्त्यशेषकलुषं दत्तासुखं देहिनाम् । यत्स्वभ्य-
स्तसमस्तजैनसमयस्ता द्वादशाप्यादरादभ्यस्येह्यते स सौख्यमतुलं किं तत्र कौतूहलम् ? ॥१॥

श्रीमद् देवेन्द्रसूरिसिन्दूरध्वं श्री वैराग्यकुलकम् ।

जन्मजरामरणजले नाणाविहिवाहिजलयराइने । भवसायरे असारि दुलहो खलु माणसो जन्मो ॥१॥
तन्मिव आयरियखितं जाइकुलरूवसंपयाड य । चिंतामणिसारित्थो दुलहो धम्मो य जिणमणिओ ॥२॥
भवकोडिसएहिं परिहिंङ्कण सुविसुद्धपुत्रजोएण । इत्तियमिन्ता संपइ सामग्गी पाविया जीव ! ॥३॥
रूवमसासयमेयं विज्जुलयाचंचलं जए जीयं । संज्ञाणुरागसरिसं खणरमणीयं च तारुन्नम् ॥४॥
नयकन्नचंचलाओ लच्छीओ तियसचाउसारिच्छं, विसयसुहं जीवाणं दुक्खसु रे जीव ! मा मुज्झ ॥५॥
किंपाकफलसमाणा विसयहालाहलोवमा पावा । मुहसुहरत्तणसारा परिणामे दारुणसहावा ॥६॥

किन्त्वन्यान्यपदार्थभावनसमुन्मीलत्प्रबोधोभ्युरं, धर्मध्यानविधाविह स्थिरतरं तज्जायते संततम् ॥ ५९ ॥ १० । अथ बोधितुल्य-
त्वभावना-पृथ्वीनीरहुताशवायुतरुषु क्लिष्टैर्निजैः कर्मभिर्भ्राभ्यन् भीमभवेज्ज पुद्गलपरावर्तानन्तानहो । जीवः काममकामनिर्जरतया
सम्प्राप्य पुण्यं शुभं, प्राप्नोति ब्रसरूपतां कथमपि द्वित्रीन्द्रियाद्यामिह ॥ १॥ आर्यक्षेत्रमुजातिसत्कुलवपुर्नीरेगतासम्पदो, राज्यं प्राज्य-
सुखं च कर्मलघुताहेतोरवाप्नोत्ययम् । तच्चातत्त्वविवेचनैककुशलां बोधिं न तु प्राप्तवान्, कुत्राप्यक्षयमोक्षसौख्यजननीं श्रीसर्वविद्-
शिताम् ॥ २॥ बोधिलब्धा यदि भवेदेकदाऽप्यत्र जन्तुभिः । इत्यकालं न तेषां तद्भवे पर्यटनं भवेत् ॥ ३॥ द्रव्यचारित्रमप्येतैर्बहुशः
सम्वाप्यत । सज्ज्ञानकारिणी क्वापि, न तु बोधिः कदाचन ॥ ४॥ येऽसिध्यन् ये च सिद्ध्यन्ति, ये सेत्स्यन्ति च केचन । ते सर्वे
बोधिमाहात्म्यात्तस्माद्बोधिरुपस्थिताम् ॥ ५॥ ११ । अथ धर्मकथकोऽहं ज्ञिति भावना-अर्हन्तः केवलालोकालोकितालोकलोककाः ।
यथार्थं धर्ममाख्यातुं, पटिष्टा न पुनः परे ॥ ११॥ वीतरागा हि सर्वत्र, परार्थकरणोद्यताः । न कुत्राप्यनृतं ब्रह्मस्तत्तत्तद्धर्मसत्यता ॥ २॥
क्षान्त्यादिभेदैर्धर्मं च, दशधा जगदुज्जिनाः । यं कुर्वन् विधिना जन्तुर्भवाब्धौ न निमज्जति ॥ ३॥ पूर्वपरिविरुद्धानि, हिंसादेः कारकाणि
च । चर्चासि चित्ररूपाणि, व्याकुर्वद्भिर्निजेच्छया ॥ ४॥ कुतोर्थिकैः प्रणीतस्य, सद्गतिप्रतिपन्थिनः । धर्मस्य सकलस्यापि, कथं
स्वाख्यातता भवेत् ? ॥ ५॥ यच्च तत्समये क्वापि, दयासत्यादिपोषणम् । दृश्यते तद्वचोमात्रं, बुधैर्ज्ञेयं न तत्त्वतः ॥ ६॥ यत्प्रोद्दाममदा-
न्यसिन्धुरधटं साम्राज्यमासाद्यते, यन्निःशेषजनप्रमोदजनकं सम्पद्यते वैभवम् । यत्पूर्णन्दुसममद्युतिर्गुणगणः सम्प्राप्यते यत्परं, सौभाग्यं
च विजृम्भते तदखिलं धर्मस्य लीलायितम् ॥ ७॥ यन्न प्लावयति क्षितिं जलनिधिः कल्लोलमालाकुलो, यत्पृथ्वीमखिलां धिनोति
सलिलासारेण धाराधरः । यच्चन्द्रोष्णरुची जगत्पुद्गलः सर्वान्धकारच्छिदे, तन्निःशेषमपि भुवं विजयते धर्मस्य विस्फूर्जितम् ॥ ८॥

मानुषश्चन्द्रार्कप्रमाणार्धप्रमाणकाः । तत्क्षेत्रपरिधेर्द्वय, द्वादिमन्तश्च सङ्ख्यया ॥ ४१ ॥ स्वयम्भूरमणं व्याप्य, षण्टाकारा
 असङ्ख्यकाः । शुभलेत्रया मन्दलेत्रयास्त्रिष्टुन्ति सततं स्थिराः ॥ ४२ ॥ समभूमितलादूर्ध्वं, सार्धरज्जौ व्यवस्थितौ । कल्पावनलपस-
 म्यन्ती, सौधर्मज्ञाननामकौ ॥ ४३ ॥ सार्धरज्जुद्वये स्यातां, समानौ दक्षिणोत्तरी । सनत्कुमारमाहेन्द्रौ, देवलोकौ मनोहरौ ॥ ४४ ॥
 ऊर्ध्वलोकस्य मध्ये च, ब्रह्मलोकः प्रकीर्तितः तदूर्ध्वं लान्तकः कल्पो, महाशुक्रस्वतः परम् ॥ ४५ ॥ देवलोकः सहस्रारोऽथाष्टमो
 रज्जुपञ्चके । एकेन्द्रौ चन्द्रवद् वृत्तावानतप्राणतौ ततः ॥ ४६ ॥ रज्जुषट्के ततः स्यातामेकेन्द्रावरणाच्युतौ । चन्द्रवद्वर्तुलावेवं, कल्पा
 द्वादश कीर्तिताः ॥ ४७ ॥ त्रैवेयकाख्योऽधस्त्याख्यो मध्यमकास्तथा । त्रयश्चोपरितनाः स्युरिति त्रैवेयका नव ॥ ४८ ॥ अनुत्तरवि-
 मानानि, तदूर्ध्वं पञ्च तत्र च । प्राच्यां विजयमप्राच्यां, वैजयन्तं प्रचक्षते ॥ ४९ ॥ प्रतीच्यां तु जयन्ताख्यमुदीच्यामपरान्तितम् ।
 सर्वार्थसिद्धं तन्मध्ये, सर्वोत्तममुदीरितम् ॥ ५० ॥ स्थितिप्रभावेत्रयाभिर्विशुद्ध्यवधिदीप्तिभिः । सुखादिभिश्च सौधर्मार्थावत्सर्वार्थसि-
 द्धिकम् ॥ ५१ ॥ पूर्वपूर्वत्रिदशेभ्यस्तेऽधिका उत्तरोत्तरे । हीनहीनतरा देहगतिगर्भपरिग्रहैः ॥ ५२ ॥ धनोदधिप्रतिष्ठाना, विमानाः
 कल्पयोर्द्वयोः । त्रिषु वायुप्रतिष्ठानास्त्रिषु वायूदधिश्रिताः ॥ ६३ ॥ ते व्योमविहितस्थानाः, सर्वेऽप्युपरिवर्तिनः । हरपूज्वलोक-
 विमानप्रतिष्ठानविधिः स्मृतः ॥ ५४ ॥ सर्वार्थसिद्धाद् द्वादशयोजनेषु हिमोज्ज्वला । योजनपञ्चचत्वारिंशच्छायाभाविस्तरा ॥ ५५ ॥
 मध्येऽष्टयोजनपिण्डा, शुद्धस्फटिकनिर्मला । सिद्धशिलेपत्प्राग्भारा, प्रसिद्धा जिनशासने ॥ ५६ ॥ तस्या उपरि गव्यूतश्चितयेऽतिगते
 सति । तुर्यगव्यूतपद्भगो, स्थिताः सिद्धा निभामयाः ॥ ५७ ॥ अनन्तसुखविज्ञानवीर्यसदृशनाः सदा । लोकान्तरस्पर्शिनोऽन्योऽन्या-
 वभाढाः शाश्वताश्च ते ॥ ५८ ॥ एतां भव्यजनस्य लोकविषयामग्नस्यतो भावनां, संसारैकतिवन्धने न विषयप्राप्ते मनो धावति ।

द्वौ द्वाविन्द्रौ महाद्युती । दक्षिणोत्तरभागेन, विज्ञातव्यौ मनीषिभिः ॥२२॥ योजनलक्षोन्नतिना स्थितेन मध्ये सुवर्णमयवपुषा । मेरु-
गिरिणा विशिष्टे जम्बूद्वीपे भवन्त्यत्र ॥२३॥ वर्षाणि भारतादीनि, सप्त वर्षधरास्तथा । पर्वता हिमवनमुख्याः, षट् शाश्वतजिनालयाः
॥२४॥ योजनलक्षप्रसिताजम्बूद्वीपात्परो द्विशुणमानः । लवणसमुद्रः परतस्तद्द्विशुणद्विशुणविस्ताराः ॥२५॥ वोढ्वया धातकीखण्ड-
कालोदाद्या असह्यकाः । स्वयम्भूरमणान्ताश्च, द्वीपवारिधयः क्रमात् ॥२६॥ युग्मम् । प्रत्येकसप्तसप्तशतवारस्तोयराशयः । त्रयो
जलरसा अन्ये, सर्वेऽपीक्षुरसाः स्मृताः ॥२७॥ सुजातपरमद्रव्यहृद्यमद्यसमोदकः । वारुणीवराधिः स्यात्, क्षीरोदजलधिः पुनः ॥२८॥
सम्यक्कथितखण्डादिभुग्धदुग्धसमोदकः । द्रुतवरः सुतापितनव्यगव्यद्युतोदकः ॥२९॥ लवणाढिधस्तु लवणास्वादपानीयपूरितः ।
कालोदः पुष्करवरः, स्वयम्भूरमणस्तथा ॥३०॥ मेघोदकरसाः किन्तु, कालोदजलयेर्जलम् । कालं गुरुपरिणामं, पुष्करोदजलं पुनः
॥३१॥ हितं लघुपरिणामं, स्वच्छस्फटिकनिर्मलम् । स्वयम्भूरमणस्यापि, जलयेर्जलमीदृशम् ॥३२॥ त्रिभागावर्तमुचतुर्जातकेक्षुरसो-
पमम् । शेषासह्यसमुद्राणां, नीरं निगदितं जिनैः ॥३३॥ समभूमितलादूर्ध्व, योजने शतसप्तके । गते नवतिसंयुक्ते, ज्योतिषां
स्यादधस्तलः ॥३४॥ तस्योपरि च दशसु, योजनेषु दिवाकरः । तदुपर्यशीतिसह्ययोजनेषु निशाकरः ॥३५॥ तस्योपरि च त्रिंशत्प्रां-
त्यो जनेषु ग्रहादयः । स्यादेवं योजनशतं, ज्योतिर्लोको दशोत्तरम् ॥३७॥ जम्बूद्वीपे भ्रमन्तौ च द्वौ चन्द्रौ द्वौ च भास्करौ । चत्वारो
लवणाम्भोधौ, चन्द्राः सूर्याश्च कीर्तिताः ॥३७॥ धातकीखण्डके चन्द्राः, सूर्याश्च द्वादशैव हि । कालोदे द्विचत्वारिंशच्चन्द्राः सूर्याश्च
कीर्तिताः ॥३८॥ पुष्करार्धे द्विसप्ततिश्चन्द्राः सूर्याश्च मानुषे । क्षेत्रे द्वात्रिंशमिन्दूनां, सूर्याणां च शतं भवेत् ॥३९॥ मानुषोत्तरतः पञ्चा-
शद्योजनसहस्रकैः । चन्द्रैरन्तरिताः सूर्याः, सूर्यैरन्तरिताश्च ते ॥४०॥

धर्ममधोभानेऽपि सा तथा । एतत्प्रमाणकरितर्यभलोकाश्चित्रपदार्थभृत् ॥३॥ ऊर्ध्वलोकस्तदुपरि, सप्तरज्जुप्रमाणकः । एतत्प्रमाणसंयुक्त-
 आधोलोकोऽपि कीर्तितः ॥४॥ रत्नप्रभाप्रभृतयः, पृथिव्यः सप्त वेष्टिताः । धनोदधिधनवाततज्ज्वातैस्तमोघनाः ॥५॥ तृष्णाक्षुधावधा-
 धातभेदनच्छेदनादिभिः । दुःखानि नारकास्तत्र, वेदयन्ते निरन्तरम् ॥६॥ प्रथमा पृथिवी पिण्डे, योजनानां सहस्रकाः । अशीति-
 लक्षमेकं च, तत्रोपरि सहस्रकम् ॥७॥ अथश्च मुक्त्वा पिण्डस्य, शेषस्याभ्यन्तरे पुनः । भवनाधिपदेवानां, भवनानि जुगुर्जिनाः ॥८॥
 शुभम् । असुरा नागास्तडितः, सुपर्णा अन्नयोऽनिलाः । स्तनिताब्धिद्वीपदिशः, कुमारान्ता दशेति ते ॥९॥ व्यवस्थिताः पुनः सर्वे,
 दक्षिणोत्तरयोर्दिशोः । तत्रासुराणां चमरो, दक्षिणावासिनां विशुः ॥१०॥ उदीच्यानां बलिर्नाकुमारादर्थथाक्रमम् । धरणी भूतान-
 न्दश्च, हरिर्हरिसहस्तथा ॥११॥ वेणुदेवो वेणुदाली, चाग्निशिखाग्निमाणवौ । बेलम्बः प्रभञ्जनश्च, सुघोषमहाघोषकौ ॥१२॥ जलकान्तो
 जलप्रभस्ततः पूर्णो वशिष्ठकः । अमितो मितवाहनः, इन्द्रा ज्ञेया द्वयोर्दिशोः ॥१३॥ अस्या एव पृथिव्या उपरितने मुक्तयोजनसहस्रे ।
 योजनशतमथ उपरि च मुक्त्वाऽष्टसु योजनशतेषु ॥१४॥ पिशाचाद्यष्टभेदानां, व्यन्तराणां तरस्त्विनाम् । नगराणि भवन्त्यत्र, दक्षि-
 णोत्तरयोर्दिशोः ॥१५॥ पिशाचा भूता यक्षाश्च, राक्षसाः किन्नरास्तथा । किम्पुरुषा महोरगा, गन्धर्वा इति तेऽष्टथा ॥१६॥ दक्षिणो-
 त्तरभागेन, तेषामपि च तस्थुषाम् । द्रौ द्वाविन्द्रौ समाश्नातौ, यथासङ्ख्यं सुबुद्धिभिः ॥१७॥ कालस्ततो महाकालः, सुरूपः प्रतिलु-
 पकः । पूर्णभद्रो माणिभद्रो, भीमो भीमो महादिकः ॥१८॥ किन्नरकिम्पुरुषौ सत्पुरुषमहापुरुषनामकौ तदनु । अतिकायमहाकायौ
 गीतरतिश्चैव गीतयज्ञाः ॥१९॥ अस्या एव पृथिव्या उपरि च योजनशतं हि यन्मुक्तं । तन्मध्यादध उपरि च योजनदशकं परित्यज्य
 ॥२०॥ मध्येऽशीताक्विह योजनेषु तिष्ठन्ति वनचरनिकायाः । अप्रज्ञप्तिकमुख्या अष्टावल्पर्यधिकाः किञ्चिद् ॥२१॥ अत्र प्रतिनिकायं च,

नर्थपरम्परैकजनकाद् दुष्टाश्रवाधात् मनः । व्यावृत्त्याखिलदुःखदावजलदे निःशेषशर्मबलीनिमिषप्रवणे शुभाश्रवणणे नित्यं रतिं पुष्यति ॥९॥ ७। अथ संचरभावना-आश्रवाणां निरोधो यः, संचरः स प्रकीर्तितः । सर्वतो देशतश्चेति, द्विधा स तु विभज्यते ॥१॥ अयो-
निक्रेवलिवेव, सर्वतः संचरो मतः । देशतः पुनरेकद्विप्रभृत्याश्वरोधिषु ॥२॥ प्रत्येकमपि स द्वेधा, द्रव्यभावविभेदतः । यत्कर्मपुद्ग-
लादानमात्मन्याश्रवतो भवेत् ॥३॥ एतस्य सर्वदेशाभ्यां, छेदं द्रव्यसंचरः । भवेत्तु क्रियायास्तु, त्यागोऽगौ भावसंचरः ॥४॥ युगम् ।
मिथ्यात्वकषायादीनामाश्रवाणां मनीषिभिः । निरोधाय प्रयोक्तव्याः, उपायाः प्रतिपन्थिनः ॥५॥ यथा-मिथ्यात्वमार्त्तरीद्राख्यकु-
ध्याने च सुधीर्जयेत् । दर्शनेनाकलङ्केन, शुभध्यानेन च क्रमात् ॥६॥ क्षान्त्या क्रोधं मृदुत्वेन, मानं मायाभृजुत्त्वतः । सन्तोषेण तथा
लोभं, निरुन्धीत महामतिः ॥७॥ शब्दादिविषयानिष्टानिष्टांश्चापि विषोपमान् । रागद्वेषग्रहाणेन, निराकुर्वीत कोविदः ॥८॥ य एत-
द्भावनासङ्गी, सौभाग्यं भजते नरः । एति स्वर्गापवर्गश्रीरवश्यं तस्य वश्यताम् ॥९॥ ७। अथ निर्जराभावना-संसारहेतुभूताया,
यः क्षयः कर्मसन्ततेः । निर्जरा सा पुनर्द्वेधा, सकामाकामभेदतः ॥१॥ अमणेषु सकामा स्यादकामा शेषजन्तुषु । पाकः स्वत उपायाच्च
कर्मणां स्याद् यथाऽऽश्रवत् ॥२॥ कर्मणां नः क्षयो भूयादित्याशयवतां सताम् । वितन्वतां तपस्यादि. सकामा शमिनां मता ॥३॥
एकेन्द्रियादिजन्तूनां, मज्ज्ञानरहितान्मनाम् । शीतोष्णदृष्टिदहनच्छेदभेदादिभिः सदा ॥४॥ कष्टं वेदयमानानां, यः शाटः कर्मणां
भवेत् । अकामनिर्जरासेनामामनन्ति मनीषिणः ॥५॥ युगम् । तपःप्रभृतिभिर्बुद्धिं, व्रजन्ती निर्जरा यतः । समत्वं कर्म संसारं, हन्यात्तां
भावयेत्ततः ॥६॥ ९। अथ लोकस्वभावभावना-वैशाखस्थानस्थितकटिस्थऋगुगनराकतिलोकः । भवति द्रव्यैः पूर्णः, स्थित्युत्प-
त्तिव्ययाक्रान्तैः ॥१॥ ऊर्ध्वतिर्यग्धोभेदैः, स त्रेधा जगदे जिनैः । रुचकादष्टप्रदेशान्मेरुमध्यव्यवास्थितात् ॥२॥ नवयोजनशतदू-

जायते ॥२॥५॥ अथाशुचित्वभावन-लवणाकरे पदार्थः पतिता लवणं यथा भवन्तीह । काये तथा मलाः स्नुस्तदसावशुचिः सदा कायः ॥१॥ कायः शोणितशुक्रमीलनभवो गम जरावेष्टितो, मानास्वादितखाद्यपेयसर्कैर्द्वि क्रमात्प्रापितः । क्लिबद्धातुसमाकुलः कुमिरुजामण्डपदाधारपदं, कैर्मन्येत सुबुद्धिभिः शुचितया सर्वमैलेः कश्मलः ? ॥२॥ सुखादं शुभगन्धिमोदकदधिक्षीरेक्षुशालयोदन-द्राक्षापर्पटिकामृताष्टतपूरस्वर्गन्धुताम्नादिकम् । भुक्तं यत्सहसैव यत्र मलमात्सम्पद्यते सर्वतस्तं कायं सकलाशुचिं शुचिमहो मोहान्धिता मन्वते ॥३॥ अन्मःकुम्भशतैर्वर्णुननु बहिर्मुग्धाः शुचित्वं कियत्कालं लग्नमयशोचमं परिमलं कस्तूरिकाद्यैस्तथा । विष्टाकोष्ठक्रमेव दङ्गक्रमहो मध्ये तु शौचं कथङ्कारं नेष्यथ द्वात्रयिष्यथ कथङ्कारं च तत्सौरभम् ? ॥४॥ दिव्यामोदसमृद्धिवासितदिग्वाः श्रीखण्डक स्तूरिकाकर्पूरगुरुकुङ्कुमप्रभृतयो भावा यदाद्वलेषतः । दौर्गन्ध्यं ददति क्षणेन मलतां चाविधत्ते सोऽप्यहो, देहः कैश्चन मन्यते शुचितया वैधेयतां पश्यत ॥५॥ इत्यशौचं शरीरस्य, विभाव्य परमार्थतः । सुमतिर्ममतां तत्र, न कुर्वीत कदाचन ॥६॥ ६॥

अथास्त्रवभावन-मनोवचोवपुर्योगः, कर्म येनाशुभं शुभम् । भविनामास्त्रवन्त्येते, प्रोक्तास्तेनास्त्रवा जिनैः ॥१॥ मैत्र्या सर्वेषु सत्त्वेषु, प्रमोदेन शुणाधिके । माध्यस्थ्येनाविनीतेषु, कृपया दुःखितेषु च ॥२॥ सततं वासितं स्थान्तं, कस्यचित्पुण्यशालिनः । वितनोति शुभं कर्म, द्विचत्वारिंशदात्मकम् ॥३॥ रौद्रार्चध्यानामिथ्यात्वकषायविषयैर्मनः । आक्रान्तमशुभं कर्म, विदधाति द्वयशी-तिधा ॥४॥ सर्वज्ञगुरुसिद्धान्तसङ्घसदुणवर्णकम् । ऋतं हितं च वचनं, कर्म सञ्चिजुते शुभम् ॥५॥ श्रीसङ्खगुरुसर्वज्ञधर्मधार्मिकदूषकम् । उन्मार्गदेशो वचनमशुभं कर्म पुण्यति ॥६॥ देवार्चनगुरूपास्तिसाधुविश्रामणादिकम् । वितन्वती सुशुप्ता च, तनुर्वितनुते शुभम् ॥७॥ मांसाशनसुरापानजन्तुघातनचौरिकाः । पारदायीदि कुर्वाणमशुभं कुरुते वपुः ॥८॥ एनामाश्रवभावनामविरतं यो भावयेद्भावतस्तस्या-

ताव्यसनितादौर्भाभ्यरोजादिभिः । अन्यप्रेषणमानभञ्जनजनावज्ञादिभिश्चानिशं, दुःखं तद्विषहन्ति यत्कथयितुं शक्यं न कलपेरपि ॥५॥
 रम्भागर्भसमः सुखी शिखिशिखावर्णाभिरुच्चैरयःस्रुचीभिः प्रतिरोमभेदितवपुस्त्वारुण्यपुण्यः पुमान् । यद् दुःखं लभते तदष्टगुणितं
 स्त्रीक्षिप्तमध्यस्थितौ, सम्पद्येत तदप्यनन्तगुणितं जन्मक्षणे प्राणिनाम् ॥६॥ चाल्ये मूत्रपुरीषधूलिलुठनाज्ञानादिभिर्नान्दिता, तारुण्ये
 विभवार्जनेष्टविरहानिष्टागमादिव्यथा । वृद्धत्वे तनुकम्पदृष्ट्यपटुता श्वासाद्यसुस्थात्मता, तत्का नाम दशाऽस्ति सा सुखमिह प्राप्नोति
 यस्यां जनः ? ॥७॥ सम्यग्दर्शनपालनादिभिरथ प्राप्तौ भवे त्रैदशे, जीवाः शोकाविषादमनसमयस्वल्पार्थिकत्वादिभिः । ईर्ष्याक्राममद-
 क्षुधाप्रभृतिभिश्चात्यन्तपीडादिताः, हेतुशेन क्षपयन्ति दीनमनसो दीर्घं निजं जीवितम् ॥८॥ इत्थं शिवफलाधायिभववैराग्यवीर्यधः ।
 सुधादृष्टिं सुधीः कुर्यादेनां संसारभावनाम् ॥९॥ ३। अर्थकत्वाभावना-उत्पद्यते जन्तुरिहैक एव, विपद्यते चैक एव दुःखी ।
 कर्माज्यत्येकक एव चित्रमासेवते तत्फलमेक एव ॥१॥ यज्जीवेन धनं स्वयं बहुविधैः कष्टैरिहोपाज्यते, तत्सम्भूय कलत्रमिन्नतनय-
 भ्रात्रादिभिर्भुज्यते । तत्तत्कर्म्मवशाच्च नारकनरस्वर्वासितिर्यग्भवेवैकः सैष सुदुःसहानि सहते दुःखान्यसह्यवान्यहो ॥२॥ जीवो यस्य
 कृते भ्रमत्यनुदिशं दैन्यं समालभ्यते, धर्माद्भयति वञ्चयत्यतिहितान् न्यायादप्रक्रामति । देहः सोऽपि सहात्मना न पदमप्येकं पर-
 स्मिन् भवे, गच्छत्यस्य ततः कथं वदत भोः साहाय्यमाधास्यति ? ॥३॥ स्वार्थैकानिष्ठं स्वजनस्वदेहमुत्थं ततः सर्वमेवेत्य सम्यग् ।
 सर्वत्र कल्याणानिमित्तमेकं, धर्म सहायं विदधीत धीमान् ॥४॥४। अथान्यत्वाभावना-जीवः कायमपि व्यपारय यदहो लोकान्तरं
 याति तद्भिन्नोऽसौ वपुषोऽपि कैव हि कथा द्रव्यादिवस्तुव्रजे ? । तस्माच्छिम्पति यस्तनुं मलयजैर्यो हन्ति दण्डादिभिर्भयः पुष्पाति
 धनादि यश्च हरते तत्रापि साम्यं श्रयेत् ॥१॥ अन्यत्वाभावनामेवं, यः करोति महामतिः । तस्य सर्वस्वनाशेऽपि, न शोकांशोऽपि

मत्त्वविधायिनीम् । शुद्धधीर्भावयेन्नित्यमित्यनित्यत्वभावनाम् ॥८॥१। अथाकारणभावना-पितुर्मातुर्भ्रातृस्त्रयदयितादेश्च पुरतः,
 प्रभृताऽऽधिव्याधिव्रजनिषादिताः कर्मचरैः । रटन्तः क्षिप्यन्ते यममुखगृहान्तस्तनुभृतो, हहा कष्टं लोकः शरणरहितः स्यास्यति
 कथम् ? ॥१॥ ये जानन्ति विचित्रशास्त्रविसरं ये मन्त्रतन्त्रक्रिया-प्रावीण्यं प्रथयन्ति ये च दधति ज्योतिःकलाकौशलम् । तेऽपि प्रेतप-
 तेरमुख्य सकलत्रैलोक्यविध्वंसन-व्यग्रस्य प्रतिकारकर्मणि न हि प्रागल्भ्यमाविश्रति ॥२॥ नानाशस्त्रपरिश्रमोद्भटमैरावेष्टिताः सर्वतो,
 गतुद्गाममदान्धसिन्धुरातैः केनाप्यगम्याः कचिन् । शक्रश्रीपतिचाक्रिणोऽपि सहसा कीनाशदासैर्बलादाकृष्टा यमवेश्म यान्ति हहहा
 निःस्त्राणता प्राणिनाम् ॥३॥ उदंडं ननु दण्डसात्सुरगिरिं पृथ्वीं पृथुच्छन्नमात्, ये कर्तुं प्रभविष्णवः कृशमपि क्लेशं विनैवात्मनः ।
 निःसामान्यबलप्रपञ्चचतुरस्तीर्थङ्करास्तेऽप्यहो, नैवाशेषजनौषधस्सरमपाकर्तुं कृतान्तं क्षमाः ॥४॥ कलत्रमित्रपुत्रादिस्नेहग्रहनिवृत्तये ।
 इति शुद्धमतिः कुर्याद्दशरूप्यत्वभावनाम् ॥५॥२। अथ संसारभावना-सुमातिरमतिः श्रीमानश्रीः सुखी सुखवर्जितः, सुतनुस्तनुः
 स्वाम्यस्वामी प्रियः स्फुटमप्रियः । नृपतिरनृपः स्वर्गी तिरेङ् नरोऽपि च नारकस्तदिति बहुधा नृत्यत्यस्मिन् भवी भवनाटके ॥१॥
 बद्धा पापमनेककलमषमहारम्भादिभिः कारणैर्गत्वा नारकभूमिपृङ्गतमः सङ्घट्टनपाञ्चसु । अङ्गच्छेदनभेदनप्रदहनक्लेशादिदुःखं मह-
 ज्जीवो यल्लभते तदत्र गदितुं ब्रह्मापि जिह्वाननः ॥२॥ मायात्यार्दिनिबन्धनैर्बहुविधैः प्राप्तिस्तिरश्चां गतिं, सिंहव्याघ्रमतङ्गजैर्गृह्यम-
 न्छागादिरूपस्पृशाम् । क्षुत्तृष्णावधवन्धताडनरुजावाहादिदुःखं सदा, यज्जीवः सहते न तत्कथयितुं केनाप्यहो शक्यते ॥३॥ खाद्या-
 खाद्याविवेकशून्यमनसो निर्हीकताऽऽलिङ्गिताः, सेव्यासेव्यविधौ समीकृतधियो निःश्रुक्ताबल्लभाः । तत्रानार्यनरा निरन्तरमहारम्भा-
 दिभिर्दुस्सहं, क्लेशं सङ्कलयन्ति कर्म च महादुःखप्रदं चिन्वते ॥४॥ मर्त्याः क्षत्रियवाडवप्रभृतयो येऽप्यार्यदेशोद्भवास्तेऽप्यज्ञानदग्नि-

द्वादश भावनाः

॥२१॥

पञ्चममणिञ्च १ मसरणं २ संसारो ३ एगया य ४ अन्नत्तं ५ । असुइत्तं ६ आसव ७ संवरो ८ य तह नि-
ज्जरा ९ नवमी ॥५७२॥ लोगसहावो १० बोहि य दुल्लहा ११ यन्मस साहओ अरहा १२ । एयाड हुंति वारस्स
जहक्कसं भावणीयाओ ॥५७३॥

तत्र प्रथमाऽनित्यभावना १ द्वितीया अशरणभावना २ तृतीया संसारभावना ३ चतुर्थी एकत्वभावना ४ पञ्चमी अन्यत्वभा-
वना ५ षष्ठी अशुचित्वभावना ६ सप्तमी आश्रवभावना ७ अष्टमी संवरभावना ८ तथा नवमी निर्जराभावना ९ दशमी लोकस्वभा-
वभावना १० एकादशी बोधिदुर्लभत्वभावना ११ द्वादशी धर्मकथकोऽर्हन्निति १२, एतास्तु भावना द्वादश भवन्ति यथाक्रमं-मणि-
तक्रमेण भावनीया-अहर्निशमभ्यसनीया इति ॥ एतासां च स्वरूपं किञ्चिन्निरूपयामः, तत्रैवमनित्यभावना-ग्रस्यन्ते वज्रसाराङ्गा-
स्तेऽप्यनित्यत्वरक्षसा । किं पुनः कदलीगर्भनिःसारानिह देहिनः १ ॥१॥ विषयसुखं दुग्धमिव स्वादयति जनो विडाल इव मुदितः ।
नोत्पाटितलक्कुटमिवोत्पश्यति यममहह किं कुर्मः ? ॥२॥ धराधरधुनीनीरपूरपारिप्लवं वपुः । जन्तूनां जीवितं वातधूतध्वजपटोपमम्
॥३॥ लावण्यं ललनालोकलोचनाञ्चलचञ्चलम् । यौवनं मत्तमातङ्गकर्णतालचलाचलम् ॥४॥ स्वाम्यं स्वप्नावलीसारम्यं, चपलाचपलाः
श्रियः । प्रेम द्वित्रिक्षणस्थेम, स्थिरत्वविमुखं सुखम् ॥५॥ सर्वेषामपि भावानां भावयन्नित्यनित्यताम् । प्राणश्रियेऽपि पुत्रादौ, विपन्नेऽपि
न शोचति ॥६॥ सर्ववस्तुषु नित्यत्वग्रहग्रस्तस्तु मूढधीः । जीर्णतार्णकुटीरेऽपि, भग्ने रोदित्यहर्निशम् ॥७॥ ततस्तृष्णाविनाशेन, निर्मे-

सोहराजानी भवाइ

क्रमे नाच नचाव्यो राज, क्रमे नाच नचाव्यो ।
 हुंतो हार्यो दाव न फाव्यो राज (क्रमे०) टेक.
 राज द्वेष रिपु ए मुज साथे, यवराण जंग मचाव्यो ।
 ज्ञानादिक रत्नो मम लुटी, कुटी खूब नचाव्यो राज ॥ क्रमे०
 मोहमदारीए मर्कटनी परे, भव नाटकमां नचाव्यो ।
 चार गतिरूप अंध कुपमां, झीकी मन सकलायो राज ॥ क्रमे॥
 विषय कषाय प्रमाद जे वैरी, केड न मुके मारी ।
 काल अनादिशी पाछक पडीया, पाप करावे भारी राज ॥ क्रमे॥
 नरकनिगोदनां दुःख सुणीने, थर थर कंपे काया ।
 वाढ काप ने हेदन भेदन, परचय अति दुःख पायो राज ॥ क्रमे
 तिर्यच तणे भव भुख दुःखने, तापशीत भय मारी ।
 विना बांक कसाइ ते कापे, पराधीन दुःख दाहाडी राज ॥ क०
 देव भवे अधिकी पर ऋद्धि, देखीने दील दाक्षे ।
 माळा करमाइ मृत्यु भाळे, हुरी हुरी मरे हाझे राज ॥ क्रमे॥

मानव भव अति मोघा मुलनो, विषय कषायमां जुलयो ।
 हट वियोगादिकनी वेदन, धन तुष्णमां जुलयो राज ॥ क्रमे॥
 एणी परे चार गति भव भवमे, विष विष वेश भजाव्यो ।
 राय रंक पशु पंखी बन्धो कदी, स्त्री नपुंसकपणुं पायो राज ॥
 मनुष्य अनार्य थयो कोइ काले, पापी अधर्मी प्राणो ।
 मोहन कदी मलीयो न वि कलीयो, वीतराग न पिछान्यो राज ॥
 नरकनिगोदे नाथ न निरहयो, पृथ्व्यादिक भवदवमां ।
 बी-ती-चौरिंद्री जे संझी पंचेन्द्र, मनुष्य अनारज भवमां राज ॥
 एम भव भ्रमणामां नवि दीठो, नाथ अनाथनो बेली ।
 आर्यक्षेत्र मानव भव पाय्यो, न लह्यो मशु गुणवेली राज ॥
 धर्म सत्यो वीतरागनो साचो, रत्नचिंतामणी पायो ।
 राज काग मणि फेंक्री उडाड्यो, पळी पुरो परतायो राज ॥ १२
 प्रशु चरणे लुंठन करी जाचुं, मन मंदीरमां रहेजो ।
 भवो भव तुम चरणनी सेवा, सांकळचंदने देजो राज ॥ १३॥

सज्जन दूर्जन कीम जाणीये, जव मुख वोले वाण ।
 सज्जन मुख अमृत लवे, दूर्जन विपनी खाण ॥१०८॥
 आतमसाखे धर्म ज्यां, त्यां जनबुं बुं काम ।
 जन मनरंजन धर्मबुं, मूल न एक वदाम ॥१०९॥
 दुःख लाभ हो या हानी हो, अपकीर्ति चाहे हो भले ।
 पथधर गले पानी वले, अचला चले विधि भि टले ।
 हटते नहीं पर धीर पण सें, प्राणके रहेते कभी ।
 मानी मनुज अपमानको, जीयते नहीं सहते कभी ॥११०॥
 दीन हीनता न वि तजे, पद अधिक जो प्राय ।
 धीरवीरता न वि तजे, भले शीर काटयो जाय ॥१११॥
 सवळ सहायक सवळकुं, कोउन नीवळ सहाय ।
 पवन जगावत आणकुं, दीपहुं देत बुजाय ॥११२॥
 मुख संग थकी लहे, भला जनो दुःख थार ।
 मांकडना मेलापथी, खाय खाटलो मार ॥११३॥

स्त्री जनतो कहेवाय छे, कजीयानी कनार ।
 चार मळे जो चोटला, थांणे जन वरवार ॥११४॥
 दारकासां जहनेरे दरशन कीधां -
 नाथ माराने निहालया ।
 पाप वधां त्यां पडतां सुकी पुण्यनां वचनो पाळयां रे,
 लींटे लींटे चालो रे खाडासां छे खदवदीयां हो जी ॥११५॥
 जंभा ने गोमतीजी सरस्वती रेवा, तीन्थ नाया तन्वेणी।
 पाप तणी त्यां करी प्रसिद्धा, वदी एवी त्यां वाणी रे ॥ लींटे०
 रामरुपा करी तैतो असे समज्या, अंतरनी वातो जाणी ।
 फोटाटना हवे फीकर म करतो, जरूरी वात असे जाणी ॥ लींटे०
 नाने दीवे थाय दीवाळी, ने मोटे दीवे थाय होली ।
 रामो ने रत्नो भगत थया तोथे, अंते कोलीना कोळी रे ॥ लींटे०
 आवा ढोंगीला अनेक जगतथां, पेट माटे झाले ओळी ।
 संत कहे संत शिष्य वनीने, भरमावे हुनियां ओळी रे ॥ लींटे०

राग द्वेष जाहुं नहिं, ताहुं काल न खाय ।
 कालजीत जगमें रहे, एहिज मोक्ष उपाय ॥१४॥
 अमल केफनुं नाम है, अमल जीरवे कोय ।
 भुले भान अमलथकी, हजार डाह्यो होय ॥१५॥
 विनती राय प्रवीणकी, सुण हो झाहजाहान ।
 जुटी पातल दीय भखे, के कौआ के श्वान ॥१६॥
 भवबाजी रमतं थकां, हारे कदी रमनार ।
 छेह्यो बाजी सुधारी ले, तो होये वेडो पार ॥१७॥
 अवसर आवे अवश्य कर, अवसर आवे मत भुल ।
 अवसर चुक्या जे नरा, ते माणस कोडी मुल ॥१८॥
 मुरख नर जाणे नहीं, क्षण लाखीणो जाय ।
 काळ ओचिंतो आवरो, शरण को नवि थाय ॥१९॥
 जरा धुतारी धोवणी, धोया देश विदेश ।
 विण प्राणी विण पथ्वरे, उज्ज्वल कीआ केस ॥२०॥

रत्नाकर जेवो पिता, लक्ष्मी सरखी वेन ।
 तोपण भिक्षा शंखने, जुओ भाग्यकी रेण ॥२०१॥
 काया माया कामिनी, त्रणे भगिनी गणाय ।
 तन-मन दह रक्षण करो, तोपण विणसी जाय ॥२०२॥
 चिंताधी चतुराह घटे, घटे रूप रंग ज्ञान ।
 आवरदा आधी रहे, चिंता चिता समान ॥२०३॥
 फरता फरती छांयडी, काळतणी घटमाळ ।
 शोक हरख शाने करो, जगनी लही जंजाळ ॥२०४॥
 करे कष्टमां पाडवा, दुर्जन कोड उपाय ।
 पुण्यवंतने ए सहु, सुखनां कारण थाय ॥२०५॥
 खटमासीने पारणे एक सीथ लहे आहार ।
 करतो निंदा नवि टके तस दुरगति अवतार ॥२०६॥
 पर अवगुण सरसव सम, अवगुण निज मेरु समान ।
 कां करे निंदा पारकी, मुरख आण निज सान ॥२०७॥

कवीर काया कुतरी, करे भजनमें भंग ।
जरा सा टुकड़ा डालके, भजन करो निःशंक ॥८०॥
जब तुं आया जगतमें, जग हयो तुं रोय ।
अब करणी एसी करो, जगमें हसे न कोय ॥८१॥
दुःखमें प्रभुको सहु भजे, सुखमें भजे न कोय ।
जो सुखमें प्रभुको भजे, दुःख कहाँसे होय ॥८२॥
पया तो परव्या नहीं, दहा कीया दूर ।
लह्याहुं लागी रह्यो, नचा कीया हजुर ॥८३॥
मुहैया घरचेव मुलकको मालीक था ।
जब सिकंदर चले दुनियाँमें, दोनु हाथ खाली था ॥८४॥
काल करे सो आज कर, आज करे सो अब ।
अवसर वित्यो जातहे, फीर करेणो कब ॥८५॥
माया माथे शिंगड़ां, लांवां नव नव हाथ ।
आगे मारे शिंगड़ां, पिछे मारे लात ॥८६॥

दुर्जनकी करुणा बुरी, भलो सज्जनको नास ।
सुरज जब गरमी करे, तब बरसनकी आस ॥८७॥
तरवर-सरवर-संतजन, चौथा वर्ष मेह ।
परमारथके कारणे, चारो धरीया देह ॥८८॥
पेथी पढ पढ जग भुवा, पंडित भया न कोय ।
अढाह अक्षर प्रेमका, पढे सो पंडित होय ॥८९॥
ज्ञानीको ज्ञानी मिले, तब रस छुंटाछुंटा ।
ज्ञानीको अज्ञानी मिले, होय बडी माथाकुट ॥९०॥
जीवन-जीवन-राजमद, अविचल रहा न कोय ।
जो दिन जाय सतसंगमें, जीवनका फल सोय ॥९१॥
संगत कीजे संतकी, कदि न निष्फल होय ।
लोहा पारस फरससे, सोभी कंचन होय ॥९२॥
में मेरा ए भावथी, वधे राग अरु रोष ।
राग द्वेष जोलों हिये, तोलों मिटे न दोष ॥९३॥

सोए फुलु हजारे काणुं, तेथी अधिक् नीडुं ठाणुं ।
 जो पडे अंधासे काम, लज्जा राखे सीताराम ॥६९॥
 जो घर पुत्त सुपुत्त तो, कायको धन संचये ।
 जो घर पुत्त कुपुत्त तो, कायको धन संचये ॥७०॥
 देख रंडीका चाला, शीर गुंडा सुह काला ।
 देख मरदांकी हतफेरी, मा तेरी हे के फेरी ॥७१॥
 संप करे कीममत वधे, घटे करे मनसे रीस ।
 थाय अंक मुख फेरवे, नेसठना छगीश ॥७२॥

उगति उपाइ एती उम्भर गमाइ,

कहु की न कमाइ काम भयो न मलाइको;

ओधी जव आइ तव कोन हे सहइ भाइ,

राइभर कहु न वसाइ ठकुराइको ।

आइ पहाँचाइ पछताइ बाइ माइ जाइ,

छुटयो नातो तुटयो तांतो कीस न सगाइको;

इहां तो सदाइ धामधुमही मचाइ पर,

उहांतो नहीहे भाइ राज पीपाबाइको ॥७३॥

मनके मारे बीने मत पढ भीता, गीता नहीं तेरे जीयाका फजीता॥
 मनके मारे बीने मत जा सका, सका नहीं तेरे जीयाका हे भक्ता ॥
 जेने विवि जगतयां, ते परपीडा जाण ।

साकरना शोखीनने, सुख्यानुं हुं भान ॥७४॥

मांडी क्रिया अवगणी, बीजे ठासे हर्ष ।

इष्टक्रियाना योगमां, अंगारानो वर्ष ॥७६॥

चाह नहिं चिंता नहिं, मनवा बेपरवाह ।

जीनको कहु नहिं चाहिये, सो ग्राहनपति ग्राह ॥७७॥

शीश धुणावे चमकीयो, रोषांचित करे देह ।

विकसित नयन वदन मुदा, श्रोतारस दीये तेह ॥७८॥

सुख रांड सुंढी, आंख जाय उंढी ।

पग थाय पाणी, आंसु आवे ताणी ॥७९॥

कालों कंवल रनीसइ, छाये भरीयो दीवट सट ।

एवढ पढीओ नीले झाडे, अवर कीरुं छे स्वर्गनिलाडे ॥५९॥

सच्च पीरचां जुठ गुड, पेसा पीर जुगाइ गुर ।

जीघर राखे उधर डुर ॥६०॥

जडरो उखारके सुकाये डारे मोहे प्राण

घोटीडारे धरी मोहे घुवांके मकानमें,

मेरी गांठ काटे मोहे चाहुसे तरास डारे,

अंतरमें चीरडारे धरे नहीं ध्यानमें ।

झाहीमांही बोरीबोरी कर्यो सुख काशे मेरो;

कर्यो में उजारो तोही ज्ञानको जाहानमें,

परं में पराय हाथ तजुं न परोपकार;

चाहे धीस जाउं युं कलम कहे कानसे ॥६१॥

पहेले थे हम मरद मरदसे नार कहाये,

कर गंगामें खान पाप सब दूर भगाये ।

कीया पथरसे जुद्ध थाव चरहीके साथे,

उतरेगोवां खाय तभी हम वडे कहाये ॥६२॥

अगन धांति रहे गइ, जुज गये लाल अंगार ।

एरण ठपको मीट गयो उठ चले छुहार ॥६३॥

ओ साधु ए आविका, तुं बेरया हुं भांड ।

मारा तारा नामना, पथरा पडये रांड ॥६४॥

होण हार हीरदे वसे, विसरजाय शुद्धदुद्ध ।

जो होणी सो होवहे, बेसी उपजे बुद्ध ॥६५॥

तन-धन-धरणी-धाम-सुत, मात-तात-अरु प्राण ।

एक धर्मके आगले हे सब दृण समान ॥६६॥

रवि दुजो तीजो नयन, अंतरभावि प्रकाश ।

करो धंध सब परिहरी, एक विवेक अभ्यास ॥६७॥

राग भुजंगस विषहरन, जपो संन विवेक ।

भव वनमूल उच्छेदकी, विलसे याकी टेक ॥६८॥

ज्ञानी ध्यानी सुषडनर, तीनो रहत उदास ।
 खर घुघु मुरख पशु, सदा सुखी पृथीराज ॥४५॥
 ज्ञानी के अज्ञानी हो, सुख दुःख विना न कोय ।
 ज्ञानी वेदे धैर्य शुं, अज्ञानी वेदे रोय ॥४६॥
 तबलग जोगी जग गुरु, जबलग रहे उदास ।
 जब जोगी आशा करे, तन जोगी जगदास ॥४७॥
 फूवड के घर खीडकी जड़ी, कुत्ते के मन शोच पड़ी ।
 काले कुत्तेने कीया खोंच, खीडकीतो जड़ी पण देवेगा कोण ॥
 सीरा पुरी लावसी, ओर काकड़ी आदि ।
 कहनेकी तो एकादशी, ओर द्वादशीकी दादी ॥४८॥
 चंदा पुत्त कपुत तुं, कीम कीजे पुत्तेण ।
 एको बींदु न अप्पीओ, खाटो मीटे जेण ॥४९॥
 सायर बप्पकु बप्पतुं, कीम कीजे बप्पेण ।
 एकोरयण न अप्पीओ, खंण मीटे जेण ॥५०॥

गुरुजी गुरुजी बोले सह, गुरुने घरे वेटा ने बहु ।
 गुरुने घरे ढाढाने ठोर, अलखो कहे आपे बलावो ने आपे चोर ॥
 लघुता सें प्रभुता बधे, प्रभुतासें प्रभु दूर ।
 लघुता मनसें मानीये, प्रभुता आवे हजूर ॥५१॥
 करत करत अभ्यास सें, जडमति होय सुजान ।
 रस रिआवत जात हैं, शीलपर परत निजान ॥५२॥
 दुःख दायक छे सर्वदा, सुख संपत्ति हरनार ।
 भंडाये छे लोकमां, दंडे छे दरबार ॥५३॥
 अंबफले परिवारसें, महुडा फले पत खोय ।
 तीसका रस जे जन पीये, अकल कहांसें होय ॥५४॥
 भाग्यहीनकुं नहीं मीले, भली वस्तुका भोग ।
 द्राक्ष पके जब बागमां, हुवे काग नळेमें रोग ॥५५॥
 नवि मारीये नवि चोरीये, परदारागमन निवारीये ।
 थोड़ थोड़ दीजीये तो, खर्ग मटामट जाइये ॥५६॥

पंडीत वैद्य मसालची, बातां करे बडाइ ।
 ओरन कुं उजारा करे, आप अंधारे मांही ॥३१॥
 रंडी कयुं तुं मोडी आइ, बावा कयुं तें मोडी खाइ ।
 तुं कया जाने मेरी माइ, मेरा घरमें तेरा भाइ ॥३२॥
 गोधन-गजधन-रतनधन-कंचन खान सु खान ।
 जब आवे संतोष धन, सब धन धूल समान ॥३३॥
 निंदा हमारी सो करे, मित्र हमारा होय ।
 साधु लेकर गांठका, मेल हमारा धोय ॥३४॥
 जीवतां जग जश नहीं, जश विना कां जीवंत ।
 जे जश लेइ आधम्या, ते रवि पहेला उगन्त ॥३५॥
 एरण की चोरी करे, करे सुइका दान ।
 उपर चड के देखती, कब आवे विमान ॥३६॥
 सासु तीरथ ससरा तीरथ, तीरथ साला साली ।
 मावाप तो नदी नालां, अडसठ तीरथ बरवाली ॥३७॥

अमर मरंतो पेखीओ, भीखंतो धनपाल ।
 लच्छी छाणां वीणती, आहो ढंढणपाल ॥३८॥
 धर्म घटंतां धन घटे, धन घट मन घट जाय ।
 मन घटतां मनसा घटे, घटत घटत घट जाय ॥३९॥
 धर्म बढंतां धन वढे, धन बढ मन बढ जाय ।
 मन बढतां मनसा बढे, बढत बढत बढ जाय ।४०॥
 मारण में झुसला मीले, झुक झुक करे सलाम ।
 साधु कुं वांटे नहीं, एसा चित्त हराम ॥४१॥
 फकीरा फकीरी कीतनीक दूर हैं, जीतनी लंघी खजुर हैं ।
 चढेतो रस भरपूर हैं, पडे तो चकना चुर हैं ॥४२॥
 तुलसी हाथ गरीबकी, कबु न खाली जाय ।
 मुवे ढोर के चामसें, लोहा भरम हो जाय ॥४३॥
 गुरु लोभी चेला लालची, दोनु खेले दाव ।
 दोनु बुडे बापडे, वेटे पत्थर को नाव ॥४४॥

पुरुष तणो परिमाण चर्प, चालीशको मीठो,
कडवा होय पचाश साठमें क्रोध ज पैठो ।
सिचेर सगु न कोय अशीमें आस न कांह,

हुवा बरसना नेवुं, हसे तब लोग छुगाइ ।
तनमन उठ्यो जाय नहीं, शरीर भयो खोखरो ।

पतिव्रता पतिने कहे, मरेतो सुंदर डोकरो ॥२२॥

मन चाहे मयगल चहुं, मोती घाळुं कान ।

सांह हाथ कतरणी, राखे मानो मान ॥२३॥

जेसे कोइ श्वान पर्यो, काच के महेल बीच ।

ठोर ठोर श्वान देख, भस भस पर्यो ह ।

वानर जो मुठी भीच, पर्यो ह पराय वश ।

छुपमें नीहार सिंह, आप कुद पर्यो ह ।

रफ़्तककी शीलाको, देख गज जाय अड्यो ।

नलीनी के शुक्ल को, कोणे उंधो कर्यो ह ।

तेसही अज्ञान भाव, मान जीव मुह वन ।

आपणो स्वभाव झुल, जगत में रह्यो हे ॥२४॥

अन्धा आगे आरशी, बहेरा आगे गीत ।

मुख आगे रस कथा, तीनो एकी रीत ॥२५॥

खाते पीते हर मीले, तो हमकुं भी कहेना ।

शीर के साटे हर मीले, तो चुपके हो रहेना ॥२६॥

भावना भावे हरणलो, नयणे नीर झरंत ।

शुनि वहरावत करी करी, जो हुं माणस हुंत ॥२७॥

सुरत सें कीरत बडी, बिना पांख उड जाय ।

सुरत तो जाती रहे, कीरत कबु न जाय ॥२८॥

मन मेला तन उजला, बगले का शा ध्यान ।

में जाण्या कोइ संत हे, निरि कपटकी खाण ॥२९॥

कथा मे तथा भइ, सुरत भइ कुत्ती ।

कथा बिचारी क्या करे, बहार रहे गइ जुत्ती ॥३०॥

वह्निः मैव-वायु-सर्प-गरुड-कृष्ण,

मुकुट-कुसुम-सूर्य-राहु-दान-संतोष ॥१२॥

अधिकारकुं पायके, न कीया कुच उपगार ।

तासाको अधिकारसे, आदि गया अकार ॥१३॥

भले पधार्या प्रीतमराय, लकी लकी लातुं थारे पाय ।

मेरे पुन्यने कीया जोर, खा गये लड्डु भर गये चोर ॥१४॥

चारे चुक्यो चारे भुल्यो, छतुं न जाणे नाम ।

दोरीये दोरीये कहेतो फरे, आवक मारुं नास ॥१५॥

चार चोर चोरी करे, आठ तेरतुं साल ।

छुटारा छुंटी जशे, कोणे दीठी काल ॥१६॥

जब लग तेरे पुन्यका, पहुँच्या नहीं करार ।

तब लग तुज को माफ है, अवगुण कर हजार ॥

पुण्य पुरा जब होत है, उदय होय तब पाप ।

सुके वनकी लाकड़ी, प्रजले आपो आप ॥१७॥

पेसे विना बाप कहे, पुत तुं कपुत भयो ।

पेसे विना मात कहे, वेटा दुःख दाइ है ।

पेसे विना सासु कहे, व्याही घर छोड जाओ ।

पेसे विना सोरा कहे, कीसका जमाइ है ।

पेसे विना यार कभी, सुख सें न बोले भैया ।

पेसे विना बेन कहे, कीसका तुं भाइ है ।

कहेवा हुं में बार बार, पेसा है खुबार यार ।

पेसेकी बडाइ तीन लोक में इजताइ है ॥१८॥

सुवर्ण को डुंदव फीरे, कवि कामी अरु चोर ।

चरण धरत पाछा फीरे, चाहत शोर न भोर ॥१९॥

बडे बडाइ न करे, बडे न बोले बोल ।

हीरा सुवसे नही कहे लाख हमेरा मोल ॥२०॥

पसर न मिलता बाजरा, पली न मिलता तेल ।

अब शीरा गरमी करे, देख देहीका खेल ॥२१॥

प्रकीर्ण दुहा

बहोत गह थोडी रही, मन मत आकुल हो ।
 धीरज सबको मित्र है, करी कमाइ मत खोय ॥१॥
 संतवचन वर्षा सुधा, श्रोता कुंभ समान ।
 हक्या हांकण मोहका, पड़े न घटमां ज्ञान ॥२॥
 बुरा बुरा सहु को कहे, बुरा न दीसे कोय ।
 जो घट सोहुं आपणा, तो मुजसे बुरा न कोय ॥३॥
 नमन नमन मे फेर हे, नमे चतुर मुजाण ।
 दगावाज दुगुणा नमे, चित्ता चोर कवान ॥४॥
 जाणुं जाणुं शुं करे, धन ले गया दूर ।
 दोटाणी कहे शेठने, तास जाणपणामां धूक ॥५॥
 बहोत वणीज बहु बेटीयां, दो नारी भरथार ।
 उस्का हे क्या मारणा, मार रखा किरतार ॥६॥

तीय पियर नर सासरे, संजमीयो थीर वास ।
 एतां होय अलखामणां, जो मांडे थीर वास ॥७॥
 भले भलाइ बुरे बुराइ, तुमे कर देखोरे भाइ ।
 चिन्ही दीह बमन्नकुं, नाक कटायानाइ ॥८॥
 अगन पलीता राजदंड, चोर मुखले जाय ।
 इतना दंड दुनिया सहै, सधर्म दंड ह्यो न जाय ॥९॥
 परनारी हेरी छुरी, मत लगावो अंग ।
 दश थीर रावण के कटे, परनारी के संग ॥१०॥
 परनारी प्रसन्न भइ, देवत नहीं कह्य ओर ।
 मूत्रपात्र आगे धरे, ओही नरकको टोर ॥११॥
 संतोष प्रश्न कोसि त्वं,
 ज्ञानघटोऽस्मि मुद्गरोऽस्मि ।

गीते नादे पठे वादे संग्रामे श्वशुरगृहे ।
 आहारे व्यवहारे च लज्जामष्टसु न कुर्यात् ॥३३६॥
 जिह्वे प्रसाणं जानीहि भोजने वचने तथा ।
 अतिशुक्तमतीवोक्तं प्राणिनां प्राणनाशकम् ॥३३७॥
 गुरवो यत्र पूज्यन्ते यत्र वितं नयार्जितम् ।
 न दन्तकलहो यत्र, तत्र शक्र ! वसान्यहम् ॥३३८॥
 खलानां कंटकानां च द्विविधैव प्रतिक्रिया ।
 उपानद् मुखभंगो वा दूरतो वापसर्पणम् ॥३३९॥
 अगतो वकरूपेण पश्चात् जायते केसरी ।
 भस्ममुष्टीप्रसादेन मन्यते दृणवज् जगत् ॥३४०॥
 परापवादनिरतो मातुरप्यधिकः खलः ।
 माता मलं हि हस्तेन खलः क्षालति जिह्वया ॥३४१॥
 कालो न यातो वयमेव याता भोगा न शुक्ता वयमेव शुक्ताः ।
 दृष्णा न जीर्णा वयमेव जीर्णास्तिषो न तप्तं वयमेव तप्ताः ॥

पुढवीदगअगणिमात्थयवणस्सहवित्तिचउपणिदियजीवे ।
 पेहोपेहपमज्जण परिहुवण मणोवईकाए ॥३४३॥
 मितम्पचश्रीरधमोचमेच्छा सुरङ्गधूली कुसुमं वनस्य ।
 छाया च कूपस्य विनाशमेते पञ्चापि तत्रैव किल प्रयान्ति ॥
 जायमानो हरेद् भार्याम् वर्धमानो हरेद् धनम् ।
 भ्रियमाणो हरेत् प्राणान् नास्ति पुत्रसमो रिपुः ॥३४५॥
 देयं भोज ! धनं धनं सुकृतिना नो संचितव्यं कदा,
 श्रीकर्णस्य वलेश्च विक्रमपतेरद्यापि कीर्तिः स्थिरा ।
 अस्माकं मधुदानभोगरहितं नष्टं चिरात् संचितं,
 निर्वेदादिति पाणिपाददुगलं वर्धत्यहो मक्षिका ॥३४६॥
 लज्जातो भयतो वितर्कवशतो मात्सर्यतो स्नेहतो,
 लोभादेव हठाभिमानविनयशृंगारकीर्त्यादितः ।
 दुःखात् कौतुकविस्मयव्यवहृतेर्भावात् कुलाचारतो,
 वैराग्याच्च भजन्ति धर्मसमं तेषाममेयं फलम् ॥३४७॥

किं पाणिना परवधूत्तनलभृपटेन,
किं पाणिना शरणसंगतवातकेन ।

किं पाणिना परधनग्रहणोद्यतेन,

किं पाणिना बालशूहीतवनीपकेन ॥३२३॥

हस्तौ दानविवर्जितौ श्रुतिपुटौ सारश्रुते द्रोहिणौ,

नेत्रे साधुविलोकनेन रहिते पादौ न तीर्थं गतौ ।

अन्यायार्जितवित्तपूर्णमुदरं गर्वेण तुंगं शिरः,

रे ! रे ! जगदुक मुञ्च मुञ्च सहसा नीचस्य निन्द्यं वपुः ॥

मृगसीनसज्जनानां तृणजलसंतोषविहितवृत्तीनाम् ।

लुब्धकधीवरपिष्टुनाः निष्कारणवैरिणो जगति ॥३२५॥

सर्वेऽपि यत्र नेतारः सर्वे पंडितमार्गिनः ।

सर्वे महत्त्वमिच्छन्ति तद् दृन्दमवसीदति ॥३२६॥

पदे पदे हि रत्नानि योजने रसकूपिका ।

भाण्यहीना न पश्यन्ति बहुरत्ना वसुंधरा ॥३२७॥

तावद् भयेन भेतव्यं यावदनागतं भयम् ।

आगतं तु भयं दृष्ट्वा यतितव्यं तदत्यये ॥३२८॥

शैले शैले न माणिक्यं मौक्तिकं न गजे गजे ।

साधवो नहि सर्वत्र चन्दनं न वने वने ॥३२९॥

आचारः कुलभारव्याति देशभारव्याति भाषणम् ।

संभ्रमः स्नेहभारव्याति रूपभारव्याति भोजनम् ॥३३०॥

पुण्याद्यर्चा तदाज्ञा च तद्द्रव्यपरिरक्षणम् ।

उत्सवास्तीर्थयात्रा च भक्तिः पञ्चविधा जिने ॥३३१॥

स्वमांसं दुर्लभं लोके लक्ष्मणाऽपि न लभ्यते ।

अल्पमूल्येन लभ्येत पलं परशरीरजम् ॥३३२॥

बोधयन्ति न याचन्ते भिक्षाद्वारा गृहे गृहे ।

दीयतां दीयतां नित्यमदातुः फलमीदृशम् ॥३३३॥

विवेकदीपो हृदि तावदेव स्फुरत्यहो द्योतधर्ममार्गः ।

उन्मूलिताचारविमानदृक्षो न वाति यावत् किल कामवायुः ॥

यस्य त्रिवर्गशून्यस्य दिनान्यायान्ति यान्ति च ।

स लोहकारभस्त्रेव क्षसन्नपि न जीवति ॥३३५॥

खलवाटो दिवसेश्वरस्य किरणैः संतापितो मस्तके,
वाञ्छन् स्थानमनातपं विधिवशात् विल्वस्य मूलं गतः ।
तत्राप्यस्य महाफलेन पतता भग्नं सञ्चदं क्षिरः;
प्रायो गच्छति यत्र दैवहतकस्तत्रैव यान्त्यापदः ॥३१३॥
कुण्डले नाभिजानामि नाभिजानामि कंकणे ।
नूपुरेत्वभिजानामि नित्यं पादाब्जवन्दनात् ॥३१४॥
वैद्यराज ! नमस्तुभ्यं यमराजसहोदर ! ।
यमो हि हरति प्राणान् वैद्यः प्राणान् धनानि च ॥३१५॥
कूटसाक्षी सुहृद्द्रोही कृतघ्नो दीर्घरोषणः ।
चत्वारः कर्मचाण्डालाः पञ्चमो जातिसंभवः ॥३१६॥
दुष्टस्य दंडः स्वजनस्य पूजा न्यायेन कोशस्य च संप्रवृद्धिः ।
अपक्षपातोऽरिषुराण्ड्रक्षा पञ्चैव यज्ञाः कथिता नृपाणाम् ॥
धर्मरिम्भे ऋणच्छेदे कन्यादाने धनगमे ।
शत्रुघातेऽग्निरोगे च कालक्षेपं न कारयेत् ॥३१८॥

शत्रुघोत्पाटनेहमार्जनपयःपावित्र्यचुल्लीक्रिया,
स्थालीक्षालनधान्यपेषणभिदागोदोहतन्मन्थने ।
पाकस्तत्पसिवेषणं समुचितं पात्रादिशौचक्रिया,
श्चश्चूर्भर्तननान्ददद्वविनयाः कृत्यानि वध्वा इति ॥३१९॥
पोषकाः स्फुल्लस्यैते काकक्रायस्थकुर्कुटाः ।
स्वकुलं हन्ति चत्वारो वणिक् धानो गजा द्विजाः ॥३२२॥
स्थाने सिंहसमा वने मृगसमा देशान्तरे जम्बुकाः,
आहारे वक्रीमसेनसदृशाः श्वानोपमा मैथुने ।
रूपं मर्कटवत् पिशाचालिपिकृत् चान्येपि ते निर्गुणाः,
कार्यार्थे कटकाः परार्थलटका एते गुणा वाणिजाः ॥३२१॥
गगाननगरकल्पं संगमं वल्लभानां,
जलदपटलतुल्यं यौवनं वा धनं वा ।
स्वजनसुतशरीरादीनि विबुधचलानि,
क्षणिकमिव समस्तं विद्धि संसारवृत्तं ॥३२२॥

यदि वाञ्छसि मूर्खत्वं ग्रामे वस दिनत्रयम् ।

अपूर्वस्यागमो नास्ति पूर्वाधीतं च नश्यति ॥३०३॥

हत्वा नृपं पतिमुपेक्ष्य भुजंगदंष्ट्रं,

देवान्तरे विधिवशात् गणिकाऽस्मि जाता ।

पुत्रस्य भोगमधिगम्य चितां प्रविष्टा,

द्यौचामि गोपगृहिणि ! कथमद्य तक्रम् ॥३०४॥

आपद्रुतं हससि किं द्रविणान्धमूढ,

लक्ष्मीः स्थिरा न भवतीति किमत्र चित्रम् ।

एतान्न पश्यसि घटान् जलयन्त्रचक्रः

रिक्ता भवन्ति भरिता भरिताश्च रिक्ताः ॥३०५॥

रात्रिर्गसिष्यति भविष्यति सुप्रभातं,

मास्त्रानुदेष्यति हसिष्यति पंकजं च ।

इत्थं चिचिन्तयति कोशगते द्विरेफेः

हा ! हन्त हन्त नलिनी गज उज्जहार ॥३०६॥

सुतासा विक्रीता स्वजनविरहः पुत्रमरणम्,

विनीतायास्त्यागो रिपुबहुलदेशे च गामनम् ।

हरिश्चन्द्रो राजा बहति सलिलं श्रेतसदने,

अवस्थानेकाऽहोप्यहह विषमाः कर्मगतयः ॥३०७॥

कलहिन्त्या गेहिन्याऽत्र के के नोद्विजिता जनाः ।

साऽत्रागतेति श्रुत्वैव त्यक्त्वा पात्रं गतोऽमरः ॥३०८॥

यः काकीणीमप्यपश्यप्रपन्नामन्वेपते निष्कसहस्रतुल्याम् ।

कालेन कोटीष्वपि मुक्तहस्तस्तस्यानुबन्धं न जहाति लक्ष्मीः ॥

धनानि तिष्ठन्ति गृहेषु नार्यो विश्वामभूमौ स्वजनः श्रमशाने ।

देहं चितायां परलोकमार्गे कर्मजुगो याति स एक एव ॥

परस्परस्य छिद्राणि ये न रक्षन्ति जन्तवः ।

त एव निधनं यान्ति बलभीकोदरसर्पवत् ॥३११॥

यस्य नास्ति स्वयं प्रज्ञा मित्रोक्तं न करोति यः ।

स्त्रीवशगो निधनं याति यथा मंथरकोलीकः ॥३१२॥

सत्यं वच्मि हितं वच्मि वच्मि सारं पुनः पुनः ।
अस्मिन् असारं संसारं सारं आत्महितं कुरु ॥२९४॥
धर्माख्याने रमशाने च रोगिणां या मतिर्भवेत् ।
सा यदि निश्चला बुद्धिः को न मुच्येत बन्धनात् ॥२९५॥
चेतोहरा युवतयः स्वजनोऽनुकूलः,

सद्भान्धवाः प्रणयगर्भगिरश्च भृत्याः ।

वलगन्ति दन्तिनिवहास्तरलाः तुरंगाः,

संमीलने नयनयोर्नाहि किञ्चिदस्ति ॥२९६॥

पृथिव्यां त्रीणि रत्नानि जलमन्नं सुभाषितम् ।

मूढैः पाषाणखण्डेषु रत्नसंज्ञाऽभिधीयते ॥२९७॥

मानुष्यमार्याविषयः सुकुलप्रसूतिः

श्रद्धालुता गुरुवचःश्रवणं विवेकः ।

मोहान्धते जगति संप्रति सिद्धिसौध-

सोपानपद्धतिरियं सुकृतोपलभ्या ॥२९८॥

कचिद् विद्वद्रोष्ठी कचिदपि सुशामत्कलहः,

कचिद् रम्या रामा क्वचिदपि जराजर्जरतनुः ।

क्वचिद् वीणावादः क्वचिदपि च हाहेति रुदितं,

न जाने संसारः किमसृतमयः किं विषमयः ॥२९९॥

श्वसुरगृहनिवासो स्वर्गतुल्यो नराणाम्,

यदि वसति विवेकी वासराणि त्रिपंच ।

दधिमधुष्टुतलोभात् मासयुग्मं वसेत् चेत्,

स भवति खरतुल्यो मानवो मानहीनः ॥३००॥

वज्रकुटे विजेरामः तिलतैले च साधवः ।

भूमिशय्या मणिरामः धक्काधुमेन केशवः ॥३०१॥

मद्गेहे मशकीव मूषकवधूर्मुषीव मार्जारीका,

मार्जारीव शुनी शुनीव गृहिणी पुत्रास्तथा वायसाः ।

नानं खादति चक्रिकापि दिवसे चरीकर्ति चान्द्रायणिं,

चुष्टी चानलसंगमं न कुरुते भीमस्य पुत्री यथा ॥३०२॥

आश्रया ये कृता दासास्ते दासाः जीवलोकस्य ।
 आशा दासीकृता यैश्च तेषां दासायते जनः ॥२६३॥
 यस्य यमेन मैत्री स्यात् ज्ञानं वा सुवनाद्भुतं ।
 स एवं वदति कलयेऽहं करिष्याम्यपरः कथम् ॥२६४॥
 अन्यस्थाने कृतं पापं धर्मस्थाने वितश्यति ।
 धर्मस्थाने कृतं पापं वज्रलेपो भविष्यति ॥२६५॥
 सुद्रदाली गदव्याली कवीन्द्रा ! वितुषा कथं ।
 अन्धोवल्लभसंभेन जाता विगतकञ्चुका ॥२६६॥
 गृहे हित्वा बालां सकलसुखसौभाग्यकलितां,
 विदेशं ते यान्ति प्रचुरधनलुब्धाः सुगुणिनः ।
 यदि द्रव्यप्राप्तिर्न च तरुणतायाः सुखमपि;
 न देयं पांडित्यं कथमपि नृणां हंसगमने ॥२६७॥
 द्वौपादौ द्वौहस्तौ च दृश्यसे मयुष्याकृतिः ।
 रेरे बानरमुखत्वं कथं गृहं न वज्यसे ॥२६८॥

ह्युच्चिमुत्थि ! दुराचारे रे रे पंडितवादीनि ! ।
 असमर्थो गृहारमे समर्थो गृहभंजने ॥२६९॥
 राज्योपभोगशयनासनवाहनेषु,
 स्त्रीगंधमालयमणिरत्नविभूषणेषु ।
 इच्छामिलाषमतिमात्रमुपैति मोहाद्,
 ध्यानं तदर्चयामिति तत्प्रवदन्ति तज्ज्ञाः ॥२७०॥
 संछेदनैर्दहनमञ्जनमारणैश्च,
 बन्धप्रहारदमनैर्द्विनिकुन्तनैश्च ।
 यो याति राममुपयाति च नानुक्रमणं;
 ध्यानं तु रौद्रमिति तत् प्रवदन्ति तज्ज्ञाः ॥२७१॥
 सूत्रार्थसाधनमहात्रतधारणेषु,
 बन्धप्रमोक्षणमनागमहेतुचिन्ता ।
 पञ्चेन्द्रियव्युपरमश्च दया च भूते;
 ध्यानं तु धर्ममिति तत् प्रवदन्ति तज्ज्ञाः ॥२७२॥

यस्येन्द्रियाणि विषयेषु पराङ्मुखाणि,
संकल्पकल्पनविकल्पविकारदोषैः ।

योगः सदा त्रिभिः रहो निभृतान्तरात्मा;

ध्यानोत्तमं प्रवरशुक्लमिदं वदन्ति ॥२७३॥

आर्तं तिर्यग्गतस्तथा गतिरधो ध्याने तु रौद्रे सदा,

धर्मं देवगतिः शुभं च हि फलं शुक्ले च जन्मक्षयः ।

तस्माद् व्याधिरुगन्तके हितकरे संसारनिस्तारके;

ध्याने शुक्लवरे रजःप्रमथने कुर्यात्प्रियत्नं बुधः ॥२७४॥

जयसिरिविलियसुहृद् अनिद्वहरणे तिवग्नासारमि ।

इह परलोअहियत्थं सम्मं धम्ममंमि उज्जमह ॥२७५॥

धीद्वी पमायललियं सुमंगलो वत्थमेरिसिं पत्तो ।

किं कुणिमो अंवडया पसरंति न अम्ह गुरु पाया ॥२७६॥

चिंतेई दट्ठुमिच्छेई दीहं णीसंसइ तह जरो दूहो ।

भत्तारोगामुच्छा उर्मत्तो ण याणई मरणं ॥२७७॥

कन्याऽऽचार्यायना ते ननु शफ़्रवधे जालमश्वासि मत्स्यान् ,

ते मे मद्योपदंशान् पिवासि ननु युतो वेश्यया यासि वेश्याम् ।

कृत्वारिणां गलेऽङ्गीकवन्तु तवरिपवो येषु सन्धिं छिन्नाङ्ग;

चौरस्त्वं धूर्तहेतोः कितव इति कथं येन दासीसुतोऽस्मि ॥

वेयण वेयावच्चे हरियट्ठाए य संजमट्ठाए ।

तह पाणवत्तिआए छट्ठं पुण धम्मचिंताए ॥२७९॥

किं ताए पडियाये पयकोडिए पलालधूयाये ।

जे इत्थियं न नायं परस्स पीडा न कायन्वा ॥२८०॥

परिहरति न मृत्तुः पण्डितं श्रोत्रियं वा,

धनकनकसमुद्धं बाहुवीर्यं नृपं वा ।

तपसि निरतमेतं सुस्थितं दुःस्थितं वा

वनगात इव वह्निः सर्वमक्षी कृतान्तः ॥२८१॥

जागरिया धम्मीणं अहम्मीणं च सुत्तया सेया ।

वच्छाहिबभङ्गीए जिणो कहिंसु जयंतीए ॥२८२॥

परपुंसि रता नारी भर्तारमनुवर्तते ।

तथा तत्त्वरतो योगी संसारमनुवर्तते ॥२४१॥

आलोअसु अइआरे वयाइ उच्चारसु खमसु जीवेसु ।

वोसिरसु भाविअप्पा अट्टारस पावठाणाइं ॥२४२॥

चउसरणं दुक्कडगरिहणं च सुक्कडाणुमोअणं कुणसु ।

सुहभावणं अणसणं पञ्चनमुक्कारसरणं च ॥२४३॥

सर्वैः सर्वे मिथस्सर्वसंबन्धा लब्धपूर्विणः ।

साधर्मिकादिसंबन्धलब्धारस्तु मिताः क्वचित् ॥२४४॥

अणंतपावरासीओ जया उदयमाणया ।

तया इत्थित्तणं पत्तं सम्मं जाणाहि गोयमा ॥२४५॥

जत्थ पुरे जिणभवणं समयविऊ साहुसावया जत्थ ।

तत्थ सया वसिअव्वं पडरजलं इंधणं जत्थ ॥२४६॥

अट्टमट्टं पि सिविबल्ला सिक्खियं न निरत्थयं ।

अट्टमट्टपसाएण स्वअए गुलतुंवयं ॥२४७॥

पंडितोऽपि वरं शत्रुः न मूर्खा हीतकारकः ।

वानरेण हतो राजा विप्रचोरेण रक्षितः ॥२४८॥

आम्ने निम्बे सुतीर्थे कचवरनिचये शुक्तिमध्येऽहिचक्रे,

औषध्यादौ विषद्रौ गुरुसरसि गिरौ पाण्डुभूकृष्णभूमयोः ।

रक्षुक्षेत्रे कषायदुमवनगहने मेघमुक्तं यथाम्भः,

तद्वत्पात्रेषु दानं गुरुवदनभवं वाक्यमायाति पाकम् ॥२४९॥

अयतां धर्मसर्वस्वं श्रुत्वा चैवाऽवधार्यताम् ।

आत्मनः प्रतिकूलानि परेषां न समाचरेत् ॥२५०॥

ये स्त्रीशस्त्राक्षय्यादिरागावह्मकलङ्किताः ।

निग्रहानुग्रहपरास्ते देवाः स्युर्न मुक्तये ॥२५१॥

परपत्थणापवन्नं मा जगणि जणसु एरिसं पुत्तं ।

मा उअरेवि धरिज्जसु पत्थिअमंगो कओ जेण ॥२५२॥

नीचैर्गोत्रावतारश्चरमजिनपतेर्महिनाथेऽवलत्वं,

आन्ध्र्यं श्रीब्रह्मदत्ते भरतदृपजयः सर्वनाशश्च कृष्णे ।

निर्वाणं नारदेऽपि प्रशमपरिणतिः स्यात् चित्तातिस्तुतेऽपि;
त्रैलोक्याश्चर्यहेतुः जयति विजयिनी कर्मनिर्माणशक्तिः ॥

गगननगरकल्पं संगमं वल्लभानां,
जलदपटलतुल्यं यौवनं वा धनं वा ।

स्वजनसुतशरीरादीनि विबुच्चलानि;
क्षणिकमिति समस्तं धिक्छि संसारवृत्तं ॥२५४॥

सुदृढवाइअं सुदृढगाइअं सुदृढनच्चिअं सामसुंदरि ।
अणुपालिय दीहराइया सुमिणान्ते मा पमायये ॥२५५॥

पत्थरेण हतो किंनो तं पत्थरं डक्कुमिच्छइ ।
मिगा॥रिओ सरं पप्प सरुप्पत्तिं विमग्गइ ॥२५६॥

न कयं दीणुद्धरणं न कयं साहम्मिमआण वच्छल्लं ।
हिययम्मिम वीअराओ न धारियो हारियो जम्मो ॥२५७॥

यावद् देहमिदं गदैर्न भ्रदितं नो वा जराजर्जरं,
यावत् त्वक्षकदम्बकं स्वविषयज्ञानावगाहक्षमम् ।

यावच्चायुरभंशुरं निजहिते तावत् बुधैर्यत्पताम् ;
कासारे स्फुटिते जले प्रचलिते पालिः कथं बध्यते ॥

साधुभ्यः साधुदानं रिपुजनसुहृदां चोपकारान् कुरु त्वं,
सौजन्यं बन्धुवर्गे निजहितसुचितं स्वामिकार्यं यथार्थं ।

कर्णान्ते तथ्यमेतत् कथयति भवतो लेखिनी भाग्यशालीन्;
नो चेत् नष्टेऽधिकारे मम मुखसदृशं तावकास्यं भवेद्दि ॥

आयुर्वर्षशतं नृणां परिमितं राज्या तद्धीकृतं,
तस्यार्द्धस्य कदाचिद्धर्मधिकं वार्धक्यवात्ये गतं ।

रोगं रोगवियोगशोकमदनक्रोधादिभिर्यर्षाकुल-
स्यायुर्याति नरस्य तत्र कवमो यो धर्मकर्मक्षणः ॥२६०॥

सरागोऽपि हि देवश्चेत् गुरुब्रह्मचार्यपि ।
कृपाहीनोऽपि धर्मः स्यात् कष्टं नष्टं हहा जगत् ॥२६१॥

तिरथयरो गणहारी सुरवइणो चक्कीक्रेसवा रामा ।
अवहरिआ हयविहिणा अवरजीवाण का वत्ता ॥२६२॥

॥११॥

उदक्रममुतकलयं दधुराजीवितान्तं,

• नहि कृतमुपकारं साधवो विस्मरन्ति ॥२१५॥

क्षीरेणात्मगतोदकाय स्वगुणाः दत्ताः पुरा तेऽखिलाः,

क्षीरे तापमवेक्ष्य तेन पयसा ह्यात्मा कृशानौ हुतः ।

मन्तुं पावकमुन्मनस्तदभवद् दृष्ट्वा तु मित्रापदं,

युक्तं तेन जलेन शामयति पुनर्मग्नौ सतामीदृशी ॥२१६॥

राजन् मया निशीन्द्रेण, परद्रव्यापहारिणा ।

लुप्तं विधिक्षृतं कर्म, रत्नं रत्नेन योजितं ॥२१७॥

वसुधाभरणं पुरुषाः पुरुषाभरणं प्रधानतरलक्ष्मीः ।

लक्ष्म्याभरणं दानं, दानाभरणं सुपात्रं च ॥२१८॥

एकाक्षरप्रदातारं, यो गुरुं नाभिमन्यते ।

श्चानयोनिं शतं गत्वा, चांछलेष्वपि जायते ॥२१९॥

नाहं काको महाराज, हंसोऽहं विमले जले ।

नीचसंगप्रसंगेन, मृत्युरेव न संशयः ॥२२०॥

दो पुरिसे धरउ धरा, अहवा दोहिंणि धारिआ वसुहा ।

उवयारे जरस मई, उवयरियं जो न पम्हुमह ॥२२१॥

न धर्मचिंता गुरुदेवभक्तिर्येषां न वैराग्यलवोऽपि चित्ते ।

तेषां प्रसन्नः क्लेशफलः पशूनामिवोद्भवः स्यादुदरंभरीणाम् ॥

ओहावसि पहावसि, ममं चैव निरक्खसि ।

लक्खिअो ते अभिप्पाओ, जवं भक्खेसि गइहा ॥२२३॥

अओ गया तओ गया, जोइज्जंति न दिसई ।

अम्मे न दिट्ठी तुम्मे न दिट्ठी, अगहे ह्छा अणुछिआ ॥

सुकुमालकोमलभइलया, तुम्हेरचि हिंणसीलणया ।

अम्ह पसाओ नत्थि ते भयं, दिहपिट्ठाओ तुम्ह भयं ॥२२५॥

एगदिने जे देवा, चवंति तेसिं पि माणुसा थोवा ।

कत्तो मे मणुयमवो, इति सुखरो दुहिओ ॥२२६॥

अन्नः सुखमाराध्यः सुखतरमाराध्यते विशेषज्ञः ।

ज्ञानलवदुर्विदग्धं, ब्रह्मापि तं नरं न रंजयति ॥२२७॥

सो ह तवो कायन्वो जेण मणो मंगुलं न चित्तेह ।
जेण न इंदिहणी जेण य जोगा न हायंति ॥२२८॥
लक्ष्मीः सुवर्णरूपाऽपि, पाणिपादेषु योज्यते ।
भूषयत्यन्तरात्मानं, वर्णरूपाऽपि भारती ॥२२९॥
जा जा पडई अवत्थडी, सा सा सहई जरीर ।
फूलह विट्ठिहि तुमीओ, घाणह वहइ करीर ॥२३०॥
सूर्वस्य पञ्च चिह्नानि, गर्वी दुर्वचनी तथा ।
हठी चाप्रियवादी च, परोक्तं नैव मन्यते ॥२३१॥
इहोपपत्तिर्मम केन कर्मणा, क्व च प्रयातव्यमितो भवादिति ।
विचारणा यस्य न जायते हृदि, कथं स धर्मप्रवणो भविष्यति ॥
देवा विसयपसत्ता नेरइआ विविहदुःखसंतत्ता ।
तिरिआ विवेगविकला मणुआणं धम्मसामग्गी ॥२३३॥
अक्खवाणसणी कम्ममाण मोहणी तह वयाण वंभवयं ।
मुत्तीण य मणमुत्ती चउरो दुक्खेण जिप्पंति ॥२३४॥

किं ते च कार्यं परदोषदृष्ट्या किं ते च कार्यं परिचितया च ।
वृथा कथं खिद्यसि बालबुद्धे ! कुरु स्वकार्यं त्यज सर्वमन्यत् ॥
देवं श्रेणिकवत् प्रपूजय गुरुं वन्दस्व गोविन्दवत् ,
दानं शीलतपःप्रसङ्गसुभगां चाभ्यस्य सद्भावनाम् ।
श्रेयांसश्च सुदर्शनश्च भगवानाद्यः स चक्री यथा,
धर्मे कर्मणि कामदेवदहो चेतश्चिरं स्थापय ॥२३६॥
रत्तो दुट्ठो मूढो पूच्चं बुग्गाहिओ अ चत्तारि ।
एए धम्ममाणरिहा अरिहो पुण होइ मज्झस्थो ॥२३७॥
संतोषस्त्रिषु कर्तव्यः स्वदारे भोजने धने ।
त्रिषु नैव च कर्तव्यः दाने चाभ्ययने तपे ॥२३८॥
न सा जाई न सा जोणी न तं ठाणं न तं कुलं ।
न जाया न मुआ जत्थ सव्वे जीवा अणंतसो ॥२३९॥
यौवनं धनसंपत्तिः प्रभुत्वमविवेकिता ।
एकैकमप्यनर्थाय किं पुनस्तच्चतुष्टयम् ॥२४०॥

धनमर्जय काकुत्स्थ ! धनमूलमिदं जगत् ।

अन्तरं नैव पश्यामि निर्धनस्य सुतस्य च ॥१९४॥

माता यदि विषं दद्यात् पिता विक्रयते सुतम् ।

राजा हरति सर्वस्वं का तत्र परिदेवना ॥१९५॥

कियन्मात्रं जलं विष ! जातुदधनं नराधिप !

इदृशी किमवस्था ते नहि सर्वे भवादृशाः ॥१९६॥

विना शुरुभ्यो गुणनीराधिभ्यो, जानाति तत्त्वं न विचक्षणोऽपि ।

आकर्णदीर्घोऽज्वललोचनोऽपि, दीपं विना पश्यति नान्धकारे ॥

करिष्यामि करिष्यामि करिष्यामीति चिन्तया ।

मरिष्यामि मरिष्यामि मरिष्यामीति विस्मृतम् ॥१९८॥

गतानुगतिको लोको न लोकः पारमार्थिकः ।

पश्य मूर्खेण लोकेन हारितं ताम्रभाजनम् ॥१९९॥

क्षमास्वङ्गं करे यस्य दुर्जनो किं करिष्यति ।

स्थण्डिले पतितो वृद्धिः स्वयमेवोपशाम्यति ॥२००॥

काव्यशास्त्रविनोदेन कालो गच्छति धीमतां ।

व्यसनेन तु मूर्खणिाम् निद्रया कलहेन वा ॥२०१॥

गुणगणकथास्तावतावत् विलासकुतूहलम्,

स्मरपरिचयस्तावतावत् त्रपापरिशीलनम् ।

वचनरचनास्तावतावत् मतिश्च विजृम्भते,

जठरपिठरी श्रेयं यावत् कथंचन प्रेरिता ॥२०२॥

दीर्घायुर्भव भण्यते यदि पुनस्तन्नारकाणामपि—

सौख्यार्थं धनवान् भवेद्यदि पुनस्तत् मलेच्छकानामपि ।

संतानाय च पुत्रवान् भव पुनस्तत् कुर्कुटानामपि

तस्मात् सर्वसुखप्रदोऽस्तु भवतां श्रीधर्मलाभः श्रिये ॥२०३॥

अवश्यं यातारश्चिरतरमुपित्वाऽपि विषया,

विषयो को भेदस्त्यजति न जनो यत् स्वयममून् ।

व्रजन्तः स्वातन्त्र्यादतुल्यपरितापाय मनसः,

स्वयं त्यक्ता ह्येते शमसुखमनन्तं विदधति ॥२०४॥

रसातलं यातु तदत्र पौरुषं, कुनीतिरेषाऽशरणो ह्यदोषवान् ।
निहन्यते यत् बलिनापि दुर्वलो, हहा महाकष्टमराजकं जगत् ॥

एषा तटाकमिषतो वरदानञ्जाला,

मत्स्यादयो रसवती प्रणुणा सदैव ।

पात्राणि यत्र वक्रसारसचक्रवाकाः,

पुण्यं कियत् भवति तत्र वयं न विद्मः ॥२०६॥

किं नन्दी किं सुरारिः किमुत सुरपतिः किं नलः किं कुबेरः,
किंवा विद्याधरोऽसौ किमु रतिरमणः किं विधुः किं विधाता ।
नायं नायं न चायं न खलु नहि नवा नापि नासौ न चैषः,
क्रीडां कर्तुं प्रवृत्तः स्वयमिह हि हले भूपतिर्भोजदेवः ॥२०७॥

आकारैरिङ्गितैर्गत्या चेष्टया भाषणेन च ।

नेत्रवक्त्रविकारैश्च लक्ष्यतेऽन्तर्गतं मनः ॥२०८॥

एह्यगच्छ समाविशासनमिदं प्रीतोऽस्मि ते दर्शनात्,
का वार्ता पुरि दुर्वलोऽसि च कथं कस्माच्चिरं दृश्यसे ।

इत्येवं गृहमागतं प्रणयिनं ये भाषयन्त्यादरात् ।

तेषां युक्तमशंकितेन मनसा गन्तुं गृहं सर्वदा ॥२०९॥

क्लिश्यन्ते केवलं स्थूलाः सुधीस्तु फलमश्नुते ।

ममन्य शंकरः सिन्धुं रत्नान्यापुर्दिवौकसः ॥२१०॥

जीर्णं भोजनमात्रेयः कपिलः प्राणिनां दया ।

दृहस्पतिरविश्वासः पञ्चालः स्त्रीषु मार्दवम् ॥२११॥

चौरश्चौरापको मंत्री, भेदज्ञः क्राणकः क्रयी ।

अजदः स्थानदश्चैव, चौरः सप्तविधः स्मृतः ॥२१२॥

पातु वो हेमगोपालः दण्डकम्बलमुद्रहन् ।

पङ्दर्शनपशुग्रामं, चारयन् जैनगोचरे ॥२१३॥

यस्य बुद्धिर्वलं तस्य, निर्बुद्धश्च कुतो बलम् ।

वने सिंहो मदनमत्तः, शशकेन निपातितः ॥२१४॥

प्रथमवयसि पीतं, तोयमल्पं स्मरन्तः,

शिरसि निहितभारा नालिकेरा नराणाम् ।

हस्ते नरकपालं ते, मदिरमांसमक्षिणि ।
 भानुः पुच्छति मातङ्गि ! किं तोयं दक्षिणे करे ॥१७१॥
 मित्रद्रोही कृतघ्नश्च स्तेयी विश्वासघातकः ।
 कदाचिच्चलितो मार्गे तेनेयं क्षिप्यते छटा ॥१७२॥
 कूटसाक्षी मृषावादी पक्षपाती झगडुके ।
 कदाचिच्चलितो मार्गे तेनेयं क्षिप्यते छटा ॥१७३॥
 मृत्योर्विभेषि किं वीर ! भीतं मुञ्चति नो यमः ।
 अजातं नैव गृह्णाति कुरु यत्नमजन्मनि ॥१७४॥
 दिदृक्षुः मिथुरायातो द्वारि विष्ठति वारितः ।
 हस्तन्यस्तचतुःश्लोको किंवाऽगच्छति गच्छति ॥१७५॥
 वामदेवेन मित्रण रूपसेनो वनान्तरे ।
 घोरनिद्राप्रसंजेन लक्षलोभाजिपातितः ॥१७६॥
 आतुरे व्यसनप्राप्ते, दुर्भिक्षे यत्रुसंकटे ।
 राजद्वारे इमशाने च, यस्तिष्ठति स बांधवः ॥१७७॥

उढो गर्भः प्रसवसमये, सोढमप्युग्रशूलं,
 पश्याहारैः स्नापनविधिभिः स्तन्यपानपयत्नः ।
 विष्टामूत्रप्रभृतिमलिनैः कष्टमासाद्य सद्यः,
 ज्ञातः पुत्रः कथमपि यया स्तूयतां सैव माता ॥१७८॥
 सिंहादेकं वकादेकं, शिंक्षेच्चत्वारि कुर्कुटात् ।
 वायसात् पञ्च शिंक्षेत्, षट् शुनस्त्रीणि नर्दमात् ॥१७९॥
 विहारहारव्याहारव्यवहारस्तपस्त्रिनाम् ।
 गृहिणां तु व्यवहार एव शुद्धो विलोक्यते ॥१८०॥
 विश्वामित्रपराशरप्रभृतयो ये चाम्बुपत्राग्निन-
 स्तेऽपिस्त्रीमुखपंकजं सुललितं दृष्ट्वैव मोहं गताः ।
 आहारं सधृतं पयोदधिधृतं भुञ्जन्ति ये मानवा-
 स्तेषामिन्द्रियनिग्रहः कथमहो दम्भः समालोक्यताम् ॥
 सिंहो बली द्विरदशकस्मांसभोजी,
 संवत्सरेण रतिभेति किलैकारम् ।

पारापतः खरशिलाकणभोजनोऽपि,

कामी भवत्यनुदिनं वद कोऽत्र हेतुः ॥१८२॥

सर्वेऽपि सन्तु सुखिनः सर्वे सन्तु निरामयाः ।

सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चित् पापमाचरेत् ॥१८३॥

अतिलोभो न कर्तव्यो लोभो नैव च नैव च ।

अतिलोभप्रसादेन सागरो सागरं गतः ॥१८४॥

वलं जगद्भ्रंसनरक्षणक्षमं, कृपा च किं संगमके कृतागसि ।

इतीव संचित्य विमुच्य मानसं, रूषैव रोषस्तव नाथ निर्ययौ ॥

वाहोः रश्मिरमापीतं, भक्षितं मांसमुल्लभम् ।

भागीरथ्यां पतिः क्षिप्तः साधु साधु पतिव्रते ॥१८६॥

रामे प्रवजनं चलेर्नियमनं पाण्डोः सुतानां वने,

वृष्णीनां निधनं नलस्य नृपते राज्यात् परिभ्रंशनम् ।

कारागारनिषेवणं च मरणं सञ्चिन्त्य लंकेधरे,

सर्वे कालवशाद्वाप्स्यति जनः कं कं परित्रायते ॥१८७॥

मन्धाता स महीपतिः कृतयुगालङ्कारभूतो गतः,

सेतुर्येन महोदधौ विरचितः कामो दशास्यान्तकः ।

अन्ये चापि युधिष्ठिरप्रभृतयो दिवं गता भूपते !,

नैकेनापि समं गता वसुमती मन्ये त्वया यास्यति ॥१८८॥

रे रे मंडक मा रोदीर्यदहं खंडितोऽनया ।

रामरावणमुज्जाधाः स्त्रीभिः के के न खंडिताः ॥१८९॥

सुवंशजोप्यकृत्यानि कुरुते प्रेरितः स्त्रिया ।

स्नेहलं दधि मन्धाति पश्य मन्थानको न किम् ॥१९०॥

रे रे यच्चक्रमारोदीः कं कं न अमयत्यमूः ।

भूचापोत्क्षेपमात्रेण कराकृष्टस्य का कथा ॥१९१॥

दीवा निरीक्ष्य वक्तव्यं रात्रौ नैव च नैव च ।

सञ्चरन्ति महाधूर्ता वने वररुचिर्यथा ॥१९२॥

स एव त्वं स एवाहं स एव च तवाश्रमः ।

आदरं शिथीलीकृत्य पुनः किमयमादरः ॥१९३॥

वीतराजं स्मरन् योगी, वीतरागत्वमश्नुते ।

ईलिका भ्रमरीभीता, ध्यायन्ती भ्रमरी यथा ॥१४७॥

धन्या दृष्टिरियं यया विमलया दृष्टो भवाद् प्रत्यहं,

धन्याऽसौ रसना यया स्तुतिपथं नीतो जगद्भवत्सलः ।

धन्यं कर्णयुगं वचोऽमृतरसं पीतं मुद्रा येन ते,

धन्यं हृत् सततं च येन विशदस्त्वन्नाममञ्जो हृतः ॥१४८॥

आत्मानं रथिनं विद्धि, शरीरं रथमेव तु ।

बुद्धिं तु सारथिं विद्धि, मनः प्रग्रहमेव च ॥१४९॥

उत्तमं प्रणिपातेन, शूरं भेदेन योजयेत् ।

नीचमल्पप्रदानेन, सदृशं च पराक्रमैः ॥१५०॥

औषधेन विना व्याधिः पथ्यादेव निवर्तते ।

न तु पथ्यविहीनस्य औषधानां शत्रौरपि ॥१५१॥

न चौरहार्य न च राजहार्य, न आतृभाज्यं न च भारकारि ।

व्यये कृते वर्धते एव नित्यं, विद्याधनं सर्वधनप्रधानम् ॥१५२॥

नानाशास्त्रमुभाषितामृतरसैः श्रोत्रोत्सवं कुर्वतां,

वेषां यान्ति दिनानि पण्डितजनव्यायामस्त्रिन्नात्मनाम् ।

तेषां जन्म च जीवितं च सफलं तैरेव भूर्भूषिताः,

श्रेष्ठैः किं पशुभिर्विवेकशहितैर्भूभारभूतनरैः ॥१५३॥

राज्ञि राष्ट्रकृतं पापं राज्ञः पापं पुरोहिते ।

भर्त्तरि स्त्रीकृतं पापं शिष्यपापं गुरावपि ॥१५४॥

मृत्युः शरीरगोप्तारं रक्षितारं धनं भरा ।

दुश्चारीणीव हसति स्वपतिं पुत्रवत्सलम् ॥१५५॥

देयं स्तोकादपि स्तोकं न व्यपेक्षो महोदयः ।

इच्छानुसारिणी शक्तिः कदा कस्य भविष्यति ॥१५६॥

श्वः कार्यमद्य कुर्वीत पूर्वाह्णे चापराल्लिकम् ।

नहि प्रतीक्षते मृत्युः कृतमस्य नवा कृतम् ॥१५७॥

चवला मङ्गलणसीला, सिणोहपरिप्ररियावि तावेइ ।

दीवयसिहन्व महिला, लद्धपसरा भयं देइ ॥१५८॥

चर्मस्थिमज्जाञ्जवसास्त्रमांसामेध्याव्यशुच्यस्थिरपुद्गलानाम् ।
स्त्रीदेहपिण्डाकृतिसंस्थितेषु रक्तधेयु किं पश्यसि रम्यमात्मन् ॥
विलोक्य दूरस्थममेधयमलपं जुगुप्ससे मोटितनासिकस्तवम् ।
भूतेषु तैरेव विमूढ ! योषावपुष्पु तर्किं कुरुषेऽभिलाषम् ॥
अमेधयमत्ता बहुरन्ध्रनिर्यन्मलाविलोद्यत्कुमिजालकीर्णा ।
चापल्यमायानुतवञ्चिका स्त्री संस्कारमोहान्नरकाय भुक्ता ॥
कुरंगमातंगपतंगभृङ्गा मीना हताः पञ्चभिरेव पञ्च ।
एकः प्रमादी स कथं न हन्यात् यः सेवते पञ्चभिरेव पञ्च ॥
लालिज्जते दोसा ताडिज्जते गुणा बह्व हुंति ।
नयवसभतुरंगाण व तो होज्ज सुसिक्खपरिवारो ॥१६३॥
उत्तमाः स्त्रगुणैः ख्याता मध्यमास्तु पितृगुणैः ।
अधमा मातुलैः ख्याताः श्वसुरैरधमाधमाः ॥१६४॥
अलसायतेणवि सज्जणेण जे अक्खरा समुल्लविआ ।
ते पत्थरट्ठुक्कीरिय व्व नहु अन्नहा हुंति ॥१६५॥

रागपदे प्रेमपदे लोभपदेऽहंक्रतेः पदे स्वपदे ।
प्रीतिपदे कीर्तिपदे नहि कैदेव्यवययः क्रियते ॥१६६॥
क्षेत्रं रक्षति चञ्चा सौधं लोलपटी कणान् रक्षा ।
दन्तात्तदणं प्राणान् नरेण किं नित्यकारेण ॥१६७॥
नित्यानन्दपदप्रयाणसरणी श्रेयोऽवनीसारणी ।
संसारार्णवतारणैकतरणी विश्वार्द्धविस्तारिणी ।
पुण्याङ्कुरभरपरोहधरणी न्यामोहसंहारिणी,
प्रीत्यै कस्य न तेऽखिलातिहरणी मूर्तिर्मनोहारिणी ॥१६८॥
वरं विहर्तुं सह पन्नगैर्भवेच्छटात्मभिर्वा रिपुभिः सहोषितुम् ।
अधर्मयुक्तैश्चपलैरपण्डितैर्न पापमित्रैः सह वर्तितुं क्षमम् ॥१६९॥
पापान्निवारयति योजयते हिताय,
गुह्यं च गूह्यति गुणान् प्रकटीकरोति ।
आपद्रवं च न जहाति ददाति काले ।
सन्मित्रलक्षणमिदं प्रवदन्ति सन्तः ॥१७०॥

सत्यं लोकाचिन्तामात्मपरिज्ञानचिन्तनेऽभिमतः ।
जितलोभरोषमदनः सुखमास्ते निर्भरं साधुः ॥१२४॥

दया श्रुतेषु वैराग्यं, विधिवत् गुरुपूजनम् ।

विशुद्धा शीलवृत्तिश्च, पुण्यं पुण्यानुबन्धदः ॥१२५॥

क्षुद्रो लोभरतिर्दीनो, मत्सरी भयवान् शूढः ।

अज्ञो मन्नाभिनन्दी स्याद्, निष्कारंभसंगतः ॥१२६॥

दक्षार्णभद्रादपरो न मानी, श्रीशान्तिनाथादपरो न दानी ।
श्रीशालिभद्रादपरो न भोगी, श्रीशूलभद्रादपरो न योगी ॥

शालीभद्रोऽपि मेऽधीशः शूलभद्रः पितृमृतौ ।

विरक्तः कार्तिको दूनो, मेतार्पस्तु विगोपितः ॥१२८॥

पडिलेहण पमज्जण भिक्खवरिआ लोअ भुज्जणा चेव ।

पत्तणधुवण विआराण थंडिह्हा वस्सेयारिया ॥१२९॥

अन्नं पानमथौषधं बहुविधं धर्मध्वजः कंबलं,

वस्त्रं पात्रमुपाश्रयश्च विविधो दण्डादिधर्मोपधिः ।

शस्त्रं पुस्तकपीठकादि घटते, धर्माय यच्चापरं,
देयं दानविचक्षणैस्तदखिलं मोक्षार्थिने भिक्षवे ॥१३०॥

जो देह ओसहई मुणीण मणवयणकायगुत्ताणं ।

सो सुद्धभावविभवो भवे भवे होइ नीरेगो ॥१३१॥

आलस्य मोहा वन्ना, थंमा कोहा पमाय किविणत्ता ।

भयसेणा अन्नाणा, वक्खेव कुरुहणा रमणा ॥१३२॥

उत्तमा आत्मचिन्ता च, मोहचिन्ता च मध्यमा ।

अधमा विषयचिन्ता च, परचिन्ताऽधमाधमा ॥१३३॥

चक्रीदुगं हरिपणगं, पणगं चक्री य केसवो चक्री ।

केसवचक्री केसव, दुचक्री केसवचक्री य ॥१३४॥

जत्थ य विसयविराओ, कसायचाओ गुणेषु अणुराओ ।

क्रियासु अप्पमाओ, सो इय सीवसुहोवाओ ॥१३५॥

शक्रं वज्रधरं, बलं हलधरं, विष्णुं च चक्राद्यधम्,

स्कन्दं शक्तिधरं, इमशाननिलयं, रुद्रं विश्रलाद्यधम् ।

एताव दीपमयार्दितान् गतदृणान् बालान् विचित्राशुधान्
नानाप्राणिषु चोद्यतग्रहरणान् कस्तान्नमस्येद् बुधः ॥

स्त्रीसंगं काममाचष्टे द्वेषं चाशुधसंग्रहः,

व्यामोहं चाक्षस्त्रादिरशौचं च कर्मदंष्टुः ।

न सर्वज्ञा न नीरागाः शंकरब्रह्मविष्णवः,

प्राकृतेभ्यो मनुष्येभ्योऽप्यसमञ्जसवृत्तितः ॥१३७॥

जानन्ति कामान्निखिलाः ससंज्ञाः,

अर्थं नराः कर्म च केऽपि धर्मम् ।

जैनं च केचित् गुरुदेवशुद्धं,

केचित् शिवं केऽपि च केऽपि साम्यम् ॥१३८॥

आययणं जो भंजइ, पडिवन्नं धणं न देइ देवसस ।

नरसंतं समुविक्खइ, सो वि हु परिममइ संसारे ॥१३९॥

अपकारिणि कोपश्चेत्, कोपे कोपः कथं न ते ।

धर्मार्थकाममोक्षाणाम्, प्रसह्य परिपन्थिनि ॥१४०॥

दिने दिने मंजुलमंगलाबलिः, सुसंपदः सौख्यपरंपरा च ।

दृष्टार्थसिद्धिर्वहुला च बुद्धिः, सर्वत्र सिद्धिः सुजतां सुधर्म ॥

मन एव मनुष्याणां कारणं बंधमोक्षयोः ।

बंधस्तु विपयासंगे, मुक्तेर्निर्विषयं मनः ॥१४२॥

मणमरणे इंदियमरणं, इंदियमरणे मरंति कम्ममाइ ।

कम्ममरणेण सुक्खो, तम्हा मणमारणं विति ॥१४३॥

शिष्टे संगः श्रुतौ रंगः. सद्भावाने धीवृत्तौ मतिः ।

दाने शक्तिर्गुरौ भक्तिः पठेते सुकृताकराः ॥१४४॥

महान्याधिग्रस्तः शतितवसनो दीनवदनो,

बुभुक्षक्षामात्मा परगृहज्ञतप्रेक्षणपरः ।

सुदुःखातौ लोके भ्रमति हि भवे ये न कुधिया,

न सद्भक्त्या ध्यातो ननु जिनपतिश्चिन्तितफलः ॥१४५॥

जगत्प्रभावं कलितात्मभावं, स्वच्छस्वभावं हतपापभावम् ।

देवेन्द्रवधं जगतां सुनन्दं, शंखेश्वरं पार्श्वजिनं प्रवन्दे ॥१४६॥

पिता दासो दासो भवति जनको बन्धुरहितो ।

रिपुर्वन्धुर्माता भवति दुहिता साऽपि जननी ॥

अनिष्टः स्यादिष्टः परिणमति शर्माऽसुखतया,

जनो धिक् संसारे तदपि रमति नो विरमति ॥१९॥

यथा लाभस्तथा लोभो, लाभाल्लोभः प्रवर्द्धते ।

स्वर्णमाषट्पदीकार्यं, न मे कोट्यापि निष्ठितम् ॥१००॥

दित्तो अणिसणिज्जं, सुसाहुणो कुणह कब्बुरं चरणं ।

जम्भन्तरस्मि अत्थाउयं च अत्थाणमवि पायं ॥१०१॥

एवं कुणह कुपत्ते, अस्मणाह एसणिज्जमवि दित्तो ।

पावपयडीओ सन्वा, दढब्धा सिथिलब्धंधावि ॥१०२॥

केसिं च होइ चित्तं, वित्तं अन्नैसिं उभयमन्नैसिं ।

चित्तं वित्तं पत्तं, तित्तिवि जेसिं तु ते धन्ना ॥१०३॥

करुणाह परिक्खाए, लोभेण भयेण अमरिसेणं वा ।

जस पसिणट्ठा दाणं, अरिहंति कयावि नहु मुणिणो ॥१०४॥

यत्सन्तोषसुखं यदिन्द्रियदमो यच्चेतसः शान्तता,

यद्दीनेषु दयालुता यदपि गीः सत्यामृतस्यन्दिनी ।

शौर्यं धैर्यमनार्यसङ्गविरतिर्या संगतिः सज्जने-

ष्वेते ते परिणामसुन्दरतराः सर्वे विवेकाङ्गराः ॥१०५॥

दानानि शीलानि तपांसि पूजा, सत्तीर्थयात्रा प्रवरा दया च ।

सुश्रावकत्वं व्रतपालनं च, सम्यक्त्वमूलानि महाफलानि ॥

पियमाहवच्चभज्जासयणसहिदेहनाहधणवग्गा ।

गुरुदेवदिट्ठिग्गा मोहट्ठणाणि भयहेऊ ॥१०७॥

जगज्जन्तुनिस्सारणे यानपात्रं, शमारागविश्रामसंलीनचित्तम् ।

नतानेकनाकीन्द्रपादारविन्दं, स्तुवे स्वामिसीमन्धरं देवदेवम् ॥

जन्मदुःखं जरादुःखं, मृत्युदुःखं पुनः पुनः ।

संसारसागरे दुःखं, तस्माज्जायुत जायुत ॥१०९॥

माता नास्ति पिता नास्ति, नास्ति भ्राता सहोदरः ।

अर्थो नास्ति गृहं नास्ति, तस्माज्जायुत जायुत ॥११०॥

आत्मा हि लोकान् बध्नाति, कर्मणा बहुचिंतया ।
 आयुःक्षयं न जानाति, तस्माज्जायुत जायुत ॥१११॥
 जिनभक्तिर्गुरुनमनं, दानं शीलं तपः श्रुतं ध्यानम् ।
 संवेगश्च प्रत्यहमिति कार्यं श्रावकैः सद्भिः ॥११२॥
 सर्वज्ञो हृदि वाचि तद्गुणगणः काये च देशव्रतं,
 धर्मे तत्परता परपरिणतौ बोधो बुधश्लाघ्यता ।
 प्रीतिः साधुषु बन्धुता बुधजने जैने रतिः ज्ञासने,
 यस्यैवं जनरञ्जको गुणगणः स श्रावकः पुण्यभाक् ॥११३॥
 पञ्चैतानि पवित्राणि, सर्वेषां धर्मचारिणाम् ।
 अहिंसा सत्यमस्तेयं, त्यागो मैथुनवर्जनम् ॥११४॥
 साहृणं दंसणेणं, नासइ पावं असंक्रिया भावा ।
 फासुयदाणे निज्जर, अणुगहो नाणमार्हणं ॥११५॥
 भइमेया पुच्चोगह संसग्गीए व आभिनिवेसेण ।
 चउहा खलु मिच्छत्तं साहृणमदंसणेणहवा ॥११६॥

मइमेएण जमाली पुच्चुगहिंयंमि हवइ गोविंदो ।
 संसग्गी सागभिक्खू गोट्टामहिलो अभिनिवेसे ॥११७॥
 इहपरलोएसु हिओ, सुव्ववहारी गुरू ण मोत्तव्वो ।
 अणुसिद्धिमुच्चालंभं, उव्वगहं चेव जो कुणइ ॥११८॥
 जो भइओ वि ण कुणइ, दिंतो सीमाण वत्थपत्ताई ।
 सारणय सो ण गुरू, किं पुण पक्खेण जं भणिअं ॥११९॥
 जीहाए वि लिहंतो, ण भइओ जत्थ सारणा णत्थि ।
 दंडेणवि ताडतो, स भइओ सारणा जत्थ ॥१२०॥
 जह सरणमुच्चगयाणं, जीविअववरोवणं नरो कुणइ ।
 एवं सारणिआणं, आयरिओऽसारओ गच्छे ॥१२१॥
 ओसन्नोवि विहारे, कम्मं सोहेइ सुलहवोही य ।
 चरणकरणाविसुद्धं, उव्ववहंतो परुवंतो ॥१२२॥
 जो जेण सुद्धधम्ममिम्म, ठाविओ संजए गिहिणा वा ।
 सो चेव तस्स जाणह, धम्मगुरू धम्मदाणाओ ॥१२३॥

परिअट्टि ए अभिहडे उडिभन्ने मालोहडे इय ।
 अचिछज्जे अणिसिद्धे अज्झोयरए य सोलसमे ॥७५॥
 धाई दूई निमित्ते आजीववणीमणे तिगिच्छा य ।
 कोहे माणे माया लोभे य हवंति दस एए ॥७६॥
 पुर्विपच्छासंश्व विज्जा मंते य चुन्नयोणे य ।
 उपायणाइ दोसा सोलसमे मूलकम्मे य ॥७७॥
 कामरागस्नेहरागाविषत्करनिवारणौ ।
 दृष्टिरागस्तु पापीयान् दुरुच्छेदः सतामपि ॥७८॥
 देवदाणवगंधवा जकखरकलससकिन्नरा ।
 वंभयारिं नमस्संति दुकरं जे करंति ते ॥७९॥
 कुरंदरंडत्तणहुहगार्ह वज्रंतनिंदुविसकन्नगार्ह ।
 जम्भन्तरे स्वंडियसीलभावा नाऊण कुज्जा दहसीलभावं ॥८०॥
 इच्छा मिच्छा तहकारो आवारिसआ य निसिहीया ।
 आपुच्छणा य पडीपुच्छा छन्दणा य निमंतणा ॥
 उवसंपया य काले सामायारी भवे दसहा ॥८१॥

श्रीमज्जेनपुहे जिनप्रतिकृतौ जैनप्रतिष्ठाविधौ,
 श्रीजैनस्नपने जिनार्चनविधौ श्रीसंवपूजादिके ।
 श्रीजैनगमलेखने च सततं श्रीतीर्थयात्रादिके,
 येषां स्वं विनियोगमेति धनिनां धन्यास्त एव क्षितौ ॥८२॥
 जीर्णोद्धारः श्रुतपरिमलामोदितात्मन्यजसं,
 पात्रे दानं भगवति जिनाधीश्वरे नित्यभक्तिः ।
 दीनानाथोद्धारमनिशं विश्वविश्वोपकारः,
 प्राणित्राणं फलमिदमहो चञ्चलायाः श्रियोऽस्याः ॥८३॥
 धर्मं यत्नः श्रुया बुद्धिः सारासारत्वनिर्णयः ।
 हेयोपादेयविज्ञानं संवेगोपशमौ श्रुते ॥८४॥
 न ते नरा दुर्गतिमाप्नुवन्ति, न मूकतां नैव जडस्वभावम् ।
 नैवान्धतां बुद्धिविहीनतां च ये लेखयन्त्यागमपुरतकानि ॥
 दिडे तुह मुहकमले, तिजिवि णिट्टाह निरवसेसाई ।
 दासिई दोहणं जन्मंतरसंचियं पावं ॥८६॥

भववीजाङ्कुरजनना, रागाद्याः क्षयमुपागता यस्य ।

ब्रह्मा वा विष्णुर्वा हरो जिनो वा नमस्तस्मै ॥८७॥

किं राज्येन धनेन धान्यनिचयैर्देहस्य सद्भूषणैः,

पांडित्येन भुजावलेन महता वाचां पटुत्वेन च ।

जटयाऽभ्युत्तमया कुलेन शुचिना शुभ्रैर्गुणानां गणैः-

रात्मा चेन्न विमोचितोऽतिगहनात् संसारकारागृहात् ॥८८॥

मिच्छे सासाणे वा अविरयसंभंमि अहव गहिर्धमि ।

जंति जिआ परलोए सेसिस्कारस गुणे मुत्तुं ॥८९॥

अक्षुद्रो रूपसौम्यो विनयनययुतो क्रूराशाढ्यमुक्तो,

मध्यस्थो दीर्घदर्शी परहितनिरतो लब्धलक्षः कृतज्ञः ।

सद्वाक्षिण्यो विशेषी सद्यगुणशक्तिः सत्कथः पक्षमुक्तो,

बुद्धाहो लज्जनो यः शुभजनदयितो धर्मरत्नस्य योग्यः ॥९०॥

टुटा मुंगा अंधा दारिद्रा धोरदुःखबाहुच्छा ।

स्रलाभिन्नसरीरा साहुअसाहण निंदाए ॥९१॥

जह तुन्मे तह अम्हे तुम्हेवि य होइ जहा अम्हे ।

अप्पाहेह पडंतं पंडुअपत्तं किसलयाणं ॥९२॥

नैगमः संग्रहश्चैव व्यवहारर्जुस्रज्जको ।

शब्दः समभिर्बुद्धाख्य एवभ्यूतश्च सप्त ते ॥९३॥

नवकारेण विवोहो, अणुसरणं सावगो वयाइं मे ।

जोगो चिइवंदणमो, पच्चक्खाणं च विहिपुव्वं ॥९४॥

तह चेईहरगमणं, सक्कारो वंदणं गुरुसगासे ।

पच्चक्खाणं सवणं, जइपुच्छा उच्चियकरणिज्जं ॥९५॥

तणसंथारनिसण्णोवि, मुणिवरो भट्टरागमयमोहो ।

जं पावइमुत्तिसुहं, कत्तो तं चक्कवट्ठीवि ॥९६॥

जं विसयविरत्ताणं, सोकखं सज्झायभाविमयमईणं ।

तं मुणइ मुणिवरो चिय, अणुहवओ न ऊण अण्णोत्ति ॥९७॥

निर्जितमदमदनानां, वाक्कायमनोविकाररहितानाम् ।

विनिवृत्तपराशानामिहैव मोक्षः सुविहितानाम् ॥९८॥

पुरिसेण सहगयाए तेसिं जीवाण होइ उहवणं ।
 वेणुअदिद्वंतेणं तत्ताइसिलागनाएण ॥५०॥
 इत्थीण जोणीमज्जे गढभगयाइं हवंति जे जीवा ।
 उपपज्जति चयंति य समुच्छिमा असंखया भणिया ॥५१॥
 मेहुणसत्तात्तो नवलक्खं हणेइ सुहुमजीवाणं ।
 तित्थयरेणं भणियं सदहियव्वं पयत्तेणं ॥५२॥
 तित्थयरत्तं सम्मत्तत्ताइयं सत्तमीइ तइयाए ।
 वंदणएणं विहिणा बद्धं च दसारसीहेणं ॥५३॥
 सेयम्बरो य आसम्बरो य बुद्धो व अहव अन्नो वा ।
 समभावभाविअप्पा लहइ मुक्खं न संदेहो ॥५४॥
 सम्मत्तंमि उ लद्धे पलियपहुत्तेण सावओ ह्ज्जा ।
 चरणोवसमत्तवयाणं सागरसंखंतरा हुंति ॥५५॥
 दयां विना देवगुरुक्रमाचरि, तपांसि सर्वेन्द्रिययत्नानि ।
 दानानि शास्त्राध्ययनानि सर्व, सैन्यं गतस्त्रामि यथा वृथैव ॥

अद्वालुत्तं आति पदार्थचिन्तनात्,
 धनानि पात्रेषु वपत्वनारतम् ।
 कीरत्यपुण्यानि सुसाधुसेवना,
 दत्तोऽपि तं श्रावकमाहुरुत्तमाः ॥५७॥
 अद्वैव य अट्टसया, अट्टसहस्स च अट्टकोडीओ ।
 जो गुणइ अट्टलक्खे, सो तइअसवे लहइ सिद्धिं ॥५८॥
 व्यसनानि सन्ति बहुओ, व्यसनद्वयमेव साधुमन्येऽहम् ।
 विद्याऽभ्यसनव्यसनम्, अथवा जिननाथसेवनव्यसनम् ॥५९॥
 लक्ष्मीः कृतार्था सफलं तपोऽपि, ध्यानं सदोच्चैर्जनबोधिलाभः ।
 जिनस्य भक्तिर्जिनशासने श्रीः, गुणाः स्युरुद्यापनतो नराणाम् ॥
 जो देइ उवरसयं जइवराण तवनिपमजोगज्जुत्ताणं ।
 तेणं दिन्ना वत्थवपाणसयणासणविगप्पा ॥६१॥
 नाणं पयासयं सोहओ तवो संयमो य शुचिकरो ।
 तिण्हं पि समाओगे मोक्खओ जिणसासणे भणिओ ॥६२॥

पियधम्मो ददधम्मो संविभोऽवज्जभीरु असदो य ।
 खंतो दंतो गुत्तो थिरव्वय जिहंदिओ उज्जू ॥६३॥
 सङ्खस्य भक्तिः सुकुलप्रसूतिः, सुपात्रदानं शुभवित्तयोगः ।
 सङ्घाधिपत्यं च सुतीर्थसेवा, लभ्यानि भाग्यैः प्रचुरैरमृति ॥
 पियमाहभयणीभज्जापुत्तत्तेण सव्वेवि ।
 जीवा जाया बहुसो जीवस्स उ एगमेगस्स ॥६५॥
 दुल्लहा उ मुहादायी मुहाजीवी वि दुल्लहा ।
 मुहादायी मुहाजीवी दोवि गच्छन्ति सुग्गइ ॥६६॥
 खानं मनोमलत्तागो दानं चाभयदक्षिणा ।
 ज्ञानं तत्त्वार्थसंबोधो ध्यानं निर्विषयं मनः ॥६७॥
 जिज्ञासा श्रुत्योगो विधिपरता बोधपरिणतिः स्थैर्यम् ।
 उक्तक्रियाऽल्पभवता व्याख्यंगानीति समयविदः ॥६८॥
 राजन् ! यत्र पतिवरेव वृणुते कैवल्यलक्ष्मीः स्वयम्,
 संघाखंडलमूर्ध्नि वर्षति पयोद्गालीव राजादनी ।

यस्मिन् पंक इव प्रयाति वृजिनं मार्तण्डकुंडांभसा,
 तत्तीर्थं विमलाचलो विजयते सौराष्ट्रच्छादामणिः ॥६९॥
 सर्वज्ञमीश्वरमनंतमसंगमयम्,
 सार्वीयमस्मरमसंख्यमनीहमीद् ।
 सिद्धं शिवं शिवकरं करणव्यपेतम्,
 श्रीमज्जिनं जितरिपुं प्रयतः प्रणौमि ॥७०॥
 नत्वा श्रीवर्धमानाय श्रीमते च सुधर्मणे ।
 सर्वानुयोगहृद्भ्यो वाण्यै सर्वविदस्तथा ॥७१॥
 संजोयणापमाणे, इंगाले धूमकारणे पटमा ।
 वसही वहीरंतरे वा, रसहेऊ दव्वसंजोगा ॥७२॥
 संकिय मक्खिय निखित्त्त, पिहिय साहरिय दायगुम्भीसे ।
 अपरिणय लित्त्त छड्डिय, एसणदोसा दस हवंति ॥७३॥
 आहाकम्भुहेसिय प्हूर्कम्मे य मिसजाए य ।
 ठवणा पाहुडियाए पाओयर क्रिय पासिच्चे ॥७४॥

धम्मिमड्डी भोगिड्डी पाविड्डी अ तिहा भवे इड्डी ।
 सा भन्नइ धम्मिमड्डी जा दिज्जइ धम्मकज्जेसु ॥२३॥
 सा भोगिड्डी दिज्जइ सरीरभोगंमि जीइ उवओगो ।
 जा दाणभोगरहिआ सा पाविड्डी अणत्थफला ॥२४॥
 अजयं चरमाणो अ पाणभूयाइ हिंसइ ।
 बंधइ पावयं कम्मं तं से होइ कहुअं फलं ॥२५॥
 कहं चरे कहं चिठ्ठे कहमासे कहं सए ।
 कहं भुंजंतो भासंतो पावं कम्मं न बंधइ ॥२६॥
 जयं चरे जयं चिठ्ठे जयमासे जयं सए ।
 जयं भुंजंतो भासंतो पावं कम्मं न बंधइ ॥२७॥
 पढमं नाणं तओ दया एवं चिठ्ठइ सव्वसंजए ।
 अन्नाणी किं काही किं वा नाही छेअपावणं ॥२८॥
 सोच्चा जाणइ कछ्छाणं सोच्चा जाणइ पावणं ।
 दुभयंपि जाणए सोच्चा जं छेअं तं समाचरे ॥२९॥

जो जीवेवि न याणेइ अजीवे वि न याणेइ ।
 जीवाजीवे अयाणंतो कह सो नाहीइ संजमं ॥३०॥
 जो जीवे वि वियाणेइ अजीवे वि वियाणेइ ।
 जीवाजीवे वियाणंतो सो हु नाहीइ संजमं ॥३१॥
 जं न लहइ सम्मत्तं लद्धूण वि जं न एइ संवेगं ।
 विसयसुहेसु अ रज्जइ सो दोसो रागदोसाणं ॥३२॥
 रागद्वेषौ यदि स्यातां तपसा किं प्रयोजनम् ॥३३॥
 तावेव यदि न स्यातां तपसा किं प्रयोजनम् ।
 मित्रा तारा बला दिग्धा स्थिरा कान्ता प्रभा परा ।
 नामानि योगदृष्टीनां लक्षणं च निबोधत ॥३४॥
 तृणगोमयकाष्ठायिकणदीपप्रभोपमा ।
 रत्नतारार्कचंद्राभा सदृदृष्टदृष्टिरष्टधा ॥३५॥
 पढमं पोरिसि सज्झायं बिइयं झ्जाणं झिआयइ ।
 तइआए गोअरकालं पुणो चउत्थिए सज्झायं ॥३६॥

जा गंठी ता पढमं गंठिं समइच्छओ भवे वीअं ।
 अनियद्दीकरणं पुण सम्मत्तपुरवखडे जीवे ॥३७॥
 आलंवणमलहंती जह सट्ठाणं न मुंचए इलिआ ।
 एवं अकयतिपुज्जो मिच्छं चिअ उवसमी एइ ॥३८॥
 मिच्छत्तमि अत्थीणे तियपुज्जा सम्मदिट्ठीणो नियमा ।
 रवीणमि उ मिच्छते दुएगपुज्जी व खवगो वा ॥३९॥
 अंतमुहुत्तुवसमओ छावलि सासाण वेअगो समओ ।
 साहिआतिचीसायर खइओ दुगुणो खओवसमो ॥४०॥
 उक्कोसं सासायण उवसमिआ हुंति पंचवाराओ ।
 वेअगावइगा इकसि असंखवारा खओवसमो ॥४१॥
 आणाइ तवो आणाइ संजमो तह य दाणमाणाए ।
 आणारहिओ धम्मो पलालपुल्लु व्व पडिहाइ ॥४२॥
 न दुक्करं अंवयल्लुवतोडणं न दुक्करं सरिसवन्निआए ।
 तं दुक्करं तं च महाणुभावं जं सो सुणी पमयवणमि बुच्छो ॥

गिसौ गुहायां विजने वनान्तरे वासं श्रयन्तो वशिनः सहस्रशः ।
 हर्ष्येऽतिरम्ये शुवतिजनान्तिक्के वशी स एकः शकडालनन्दनः ॥
 वेरया रागवती सदा तदनुगा पड्मी रसैर्भोजनं,
 शुअं धाम मनोहरं वपुरहो नव्यो वयःसंगमः ।
 कालोज्यं जलदाविलस्तदपि यः कामं जिगायादरात् ,
 तं वंदे शुवतिप्रबोधकुशलं श्रीरधूलभद्रं मुनिम् ॥४५॥
 पुष्पफलाणं च रसं सुराई महिलयाणं च ।
 ज्ञाणंता जे विरया ते दुक्करकारया वंदे ॥४६॥
 देहे द्रव्ये कुटुम्बे च सर्वसंसारिणां मतिः ।
 जिने जिनमते संघे पुनर्मोक्षामिलापिणाम् ॥४७॥
 वरं वाही वरं मच्चू वरं दारिहसंगमो ।
 वरं अरण्णवासो अ मा कुमिचाण संगमो ॥४८॥
 इत्थीणं जोणीसु हवंति वेइंदिया य जे जीवा ।
 इक्को य दुन्नि तिन्नि वि लखखपहुत्तं तु उक्कोसं ॥४९॥

सूक्तसञ्चयः

[सञ्चयकर्ता—तपस्वी मुनिमहाराजश्री मंगलविजयजी]

श्रीपाथ्वे तीर्थनाथं प्रज्ञाकरसमयं केवलानन्दयुक्तं, वामेयं पार्थ्व्यक्षैः सुरवरसहितैः सेवितं भूरिभक्तया ।
यस्य स्नाज्जाभिषेकपृथुतरकमलैर्निर्जरा यादवाः स्युः ख्यातं दाह्येभ्वरं तं त्रिभुवनविहितख्यातकीर्तिं नमामि ॥१॥
उरगगिरिजलणसागर—नहयलतरुणसमो य जो होई ।
भमरमिगधरणीजलरुह—रविपवणसमो जओ समणो ॥२॥
सम्मदिट्टी जीवो विषाणवज्जं न वंधए आउं ।
जहवि ण सम्मत्तजढो अहव न वद्धाउओ पुळिं ॥३॥
वीतराग ! सपर्यात्तस्त्ववाज्ञापालनं वरम् ।
आज्ञाराद्धा विराद्धा च शिवाय च भवाय च ॥४॥
न भवति धर्मः श्रोतुः सर्वस्यैकान्ततो हितश्रवणात् ।
ब्रुवतोऽनुग्रहबुद्ध्या, वक्तुस्त्वेकान्ततो भवति ॥५॥

भावच्चणगुणविहारया य द्बवच्चणं तु जिणपूया ।
पढमा जईण दुच्चिवि मिहीण पढम चिय पसत्था ॥६॥
त्यक्तसंगो जीर्णवासा मलक्किन्नकलेवरः ।
भजन्मायुकरिं वृत्तिं मुनिचर्या कदाऽऽश्रये ॥७॥
ज्ञानाद्विदन्ति खलु कल्यमकृत्यजातं,
ज्ञानाच्चरित्रममलं च समाचरन्ति ।
ज्ञानाच्च भव्यभविनः शिवमाप्नुवन्ति
ज्ञानं निदानमखिलोत्तमशर्मलक्ष्म्याः ॥८॥

निर्व धर्णि नैरी नैर सुरै अपर्पविचार अपर्पविचारत्तं ।
सहुत्तं दरिदं चइज्ज नव नियाणाइं ॥१॥

शुश्रूषा श्रवणं चैव ग्रहणं धारणं तथा ।

उहापोहोऽर्थविज्ञानं तत्त्वज्ञानं च धीगुणाः ॥१०॥

मूलं साह पसाहा जुच्छ फले भूमिर्गडिय भवत्पण्या ।

सर्वं माणस पुरिसे साउह जुज्जत धणहरणं ॥११॥

पमाओ य जिणिदेहिं भणिओ अट्ट भेयओ ।

अन्नाणं संसओ चैव मिच्छैनाणं तहेव य ॥१२॥

रागो दोसो मइयंसो धम्ममिम यं अणायरो ।

जोगाणं दुर्पणिहाणं अट्टहा वज्जियव्वओ ॥१३॥

तिव्वंपि पुव्वकोडीकयंपि सुकयं मुहुत्तमित्तेण ।

कोहग्गाहिओ हणिउं हहा हवइ भवदुगेवि दुही ॥१४॥

अविहिकया वरमकयं, अद्दयवयणं भणंति समयन्तू ।

पायच्छित्तं अकए गुरुअं वितहं कए लहुअं ॥१५॥

विग्घोवसाभिणी एसा अबुदयपसाहणी भवे वीआ ।

निव्वुइकरणी तइआ, फलायाओ जहन्यनामेहिं ॥१६॥

अस्त्याशाहदमूलः कुवोधकन्दः कुसङ्गतस्क्रन्धः ।

विस्तृतकषायशाखागणः प्रमादेन पृष्ठवितः ॥१७॥

व्यसनोत्तदलो विषयच्छायावारितविवेकमिहिरकरः ।

अयशःकुसुमो दुर्गतिफलश्च संसारविषदृक्षः ॥१८॥

जिणवरआणारहिं वद्धारंता वि केवि जिणदव्वं ।

बुद्धंति भवसमुदे मूढा मोहेण अन्नाणी ॥१९॥

उस्सुत्तमासमाणं वोहीनासो अणत्तसंसारो ।

पाणच्चएवि धीरा उस्सुत्तं ता न भासेइ ॥२०॥

तित्थयरपवयणसुअं आयरियं गणहरं महिद्धिअं ।

आसायतो बहुसो अणत्तसंसारिओ होइ ॥२१॥

ववसायफलं विहवो विहवस्स फलं सुपत्तविणिओणो ।

तयभावे ववसाओ विहवोवि अ दुग्गइनिमित्तं ॥२२॥

सूक्तसञ्चयः

संज्ञान्तमूर्तिश्रीमन्मुनिमहाराजश्रीगुलावविजयमहाराजशिष्यमुनिमहाराजश्रीमंगलाविजयसदुपदेशेन

सिंहिरवास्तव्यसुश्रावकप्रभुदासात्मजेन पोपटलालेन प्रकाशितं च

सुश्रावकदेवचंद्रात्मजेन हीरालालेन संशोधितं च

पानक्रोरनाकासमीपवर्तिनि श्रीशारदासुद्रणालये तदधिपतिना देवचंद्रात्मजेन सुश्रावकहीरालालेन मुद्रितम् ।

प्रतयः ५००

वि. सं. १९९६

वीर सं. २४६६

विषयानुक्रमः

विषय	पत्रम्	विषय	पत्रम्
औपदेशिकाः प्रास्ताविकश्लोकाः	१-१५	वैराग्यकुलकं	२६
प्रकीर्णं दुहा	१६-२०	मनुष्यमवदुर्लभाया दृष्टान्ताः	२७
मोहराजानी भवाई ..	२१	उपदेशसप्ततिकासूलं	२८-३०
द्वादश भावनाः	२१-२		

